

Nuorten seurusteluväkivallan tunnistaminen

Opas 12–18- vuotiaalle tytöille itsetunnistamisen tueksi

Iida Aho

Ella Heiskanen

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2024

Sosionomin tutkinto-ohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosionomin tutkinto-ohjelma

AHO, IIDA & HEISKANEN, ELLA:
Nuorten seurusteluväkivallan tunnistaminen
Opas 12–18-vuotiaille tytöille itsetunnistamisen tueksi
Opinnäytetyö 75 sivua, joista liitteitä 20 sivua
Marraskuu 2024

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää kirjallisuuskatsausta käyttäen, millaista seurusteluväkivaltaa nuorten seurustelusuhteissa ilmenee sekä miten sitä voidaan tunnistaa ja ennaltaehkäistä. Opinnäytetyössä tarkasteltiin nuorten välisiä seurustelusuhteita, seurusteluväkivallan eri muotoja sekä seurusteluväkivallan tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn vaikuttavia tekijöitä. Nuorten tyttöjen kokemus seurusteluväkivalta on laaja ja merkittävä ilmiö, joka koskettaa jollain tavalla lähes jokaista.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa kirjallisuuskatsauksen pohjalta opas seurusteluväkivallan itsetunnistamisen tueksi. Opas tuli Tampereen Tyttöjen Talon käyttöön 12–18-vuotiaille asiakkaille. Toiveena on, että oppaan kautta tyttöjen valmiudet seurusteluväkivallan tunnistamiseksi vahvistuvat. Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Kirjallisuuskatsausta varten haettiin tutkimusaineistoa sekä kansainvälisistä että suomalaisista tietokannoista, joista tutkimusaineisto rajautui yhteensä 10 aineistoon. Tutkimusaineiston analyysimenetelmänä käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Tulokset osoittavat, että nuorten välinen seurusteluväkivalta ilmenee monin eri tavoin, eikä väkivallan muotoja voi aina erottaa toisistaan erillisiksi. Nuoruuteen kuuluva kokemattomuus vaikeuttaa väkivallan tunnistamista, ja tunnistamattomuus vaikeuttaa avun hakemista. Tuloksista käy ilmi, että väkivallasta vaikeneminen on este avun hakemiselle ja saamiselle. Merkittävä seurusteluväkivallan ennaltaehkäisyyn keino onkin nuorten tietouden lisääminen siitä, mikä kuuluu terveeseen ja molempia kunnioittavaan seurustelusuhteeseen. Seurusteluväkivallan itsetunnistamisen tueksi tuotetussa oppaassa keskitytään antamaan tietoa seurusteluväkivallan eri muodoista sekä väkivaltaan puuttumisesta. Opas tarjoaa myös tietoa seurusteluväkivaltaan apua tarjoavista tahoista. Opasta on tarkoitus esitellä Tyttöjen Talon työntekijöille, joille opas tulee työvälineeksi.

Johtopäätöksinä voidaan todeta, että väkivalta on yhteiskunnallinen ongelma, johon jokaisella on velvollisuus puuttua. Väkivaltaa tarkasteltaessa on havaittavissa sen yhteys sukupuoleen, seksuaalisuuteen sekä näihin liittyvään epätasa-arvoon. Tästä syystä tytöt ovat erityisen haavoittuvassa asemassa seurusteluväkivaltatilastoja tarkasteltaessa.

Asiasanat: seurusteluväkivalta, nuori, väkivallan ennaltaehkäisy

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

AHO, IIDA & HEISKANEN, ELLA:
Detection of Dating Violence in Adolescent Relationships
A Guide for Girls Aged 12-18 to Support Self-Identification
Bachelor's Thesis, 75 pages, 20 pages of appendices
November 2024

The purpose of the thesis was to investigate the nature of dating violence in adolescent relationships. The study also explored ways to detect and prevent dating violence among young people. The thesis was conducted as a descriptive literature review. Research material was searched from international and Finnish databases, and the final selection was limited to a total of 10 sources.

Dating violence experienced by young girls is a widespread issue that affects people both directly and indirectly. The aim of the thesis was to create a guide for recognizing signs of dating violence. The guide was designed for the 12- to 18-year-old clients of Tampere's Tyttöjen Talo, aiming to strengthen girls' ability to recognize dating violence.

The results show that dating violence manifests in many ways. Young people's inexperience can make it difficult for them to recognize signs of violence. If violence goes unrecognized, seeking help becomes challenging. This guide focuses on raising awareness to make recognition easier. Violence is a societal issue that everyone has a responsibility to address, and statistics show that girls are particularly vulnerable to dating violence.

Key-words: dating violence, adolescent, detection

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	7
3 VÄKIVALTA NUORTEN SEURUSTELUSUHTEISSA	9
3.1 Nuorten seurustelu.....	9
3.2 Seurusteluväkivalta.....	11
3.2.1 Fyysinen väkivalta	14
3.2.2 Henkinen väkivalta	15
3.2.3 Seksuaalinen väkivalta.....	17
3.2.4 Digitaalinen väkivalta	18
3.3 Väkivallan tunnistaminen ja ennaltaehkäisy.....	20
3.4 Teorialuvun yhteenveto.....	23
4 KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TOTEUTUS.....	25
4.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus	25
4.2 Aineiston haku ja valinta	28
4.3 Aineiston analyysi	30
5 KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TULOKSET	32
5.1 Seurusteluväkivallan ilmeneminen.....	32
5.2 Seurusteluväkivallan ennaltaehkäisy	35
6 OPAS SEURUSTELUVÄKIVALLAN TUNNISTAMISEKSI.....	38
6.1 Toiminnallinen opinnäytetyö menetelmänä	38
6.2 Toiminnallisen prosessin kuvaus	39
6.3 Oppaan sisältö	41
7 POHDINTA	44
7.1 Aiheen tarkastelua	44
7.2 Eettisyys ja luotettavuus	48
7.3 Opinnäytetyön merkitys ja jatkotutkimusehdotukset	49
LÄHTEET.....	52
LIITTEET	56
Liite 1 Kysely.....	56
Liite 2 Saatekirje	57
Liite 3 Aineiston esittely	58
Liite 4 Aineiston pelkistys.....	62
Liite 5 Aineiston luokittelu	67
Liite 6 Opas nuorille väkivallan itsetunnistamisen tueksi.....	69

1 JOHDANTO

Seurustelu tuo mukanaan nuoren elämään paljon ensimmäistä kertaa koettavia asioita. Tutkija Anu Isotalo kirjoittaa tutkimuksessaan (2023), kuinka nuoren kokemus seurustelusuhteista on yleensä vähäistä, eikä aikuisuuden tuomaa kokemusperustaa suhteen rakentamiselle ole. Tästä syystä nuoren on tärkeä saada tietoa turvallisesta sekä molempia osapuolia kunnioittavasta seurustelusuhteesta. Tiedon lisääminen antaa nuorille itselleen valmiuksia tunnistaa väkivaltaa ja tätä kautta edistää turvallisen, väkivallattoman ja molempia kunnioittavan seurustelusuhteen kehittymistä. Nuorten välisten seurustelusuhteiden ja suhteissa tapahtuvan väkivallan tarkastelu edellyttää niin nuorten erilaisten taustojen, kuin myös nuoruuden seurustelusuhteisiin liittyvien erityispiirteiden huomioimista. (Isotalo 2023, 7.) Tässä työssä käsittelemme väkivallan muodoista ne, joiden yleisimmin voidaan havaita ilmenevän nuorten välisissä seurustelusuhteissa. Näitä muotoja ovat fyysinen, henkinen, seksuaalinen sekä digitaalinen väkivalta.

Siltalan ym. tekemässä tutkimuksessa (2022) käy ilmi, että 16–17-vuotiaiden tyttöjen väkivaltakokemuksissa 45,5 prosenttia seurustelusuhteessa olleista tytöistä on kokenut väkivaltaa kumppaninsa tekemänä (Siltala ym. 2022, 74). Seurusteluväkivalta koskettaa siis erityisesti tyttöjä, ja on näin osa naisiin kohdistuvan väkivallan ilmiötä. Ilmiön yleisyydestä huolimatta nuorten seurusteluväkivaltaa on Suomessa tutkittu vain vähän ja tämä osaltaan innoittaa meitä kokoamaan aiheesta tehtyä tutkimusta ja tietoa yhteen. Parisuhdeväkivallasta tehtyä tutkimusta on saatavilla runsaasti, mutta seurusteluväkivalta on sen yleisyydestä huolimatta jäänyt vähemmälle huomiolle. Nuoruus ikäkautena on hyvin haavoittuvaa aikaa ja seurusteluväkivallan tarkastelu tai tutkimus voi olla haastavaa.

Aikuisten välinen ja aikuisten nuoriin kohdistama väkivalta ovat tutkimuksissa sekä julkisessa keskustelussa hyvin pinnalla ja ajankohtaisia. Aikuisten välinen väkivalta jättää kuitenkin usein nuorten seurustelusuhteissa tapahtuvan väkivallan varjoonsa, eikä seurustelusuhteissa tapahtuva väkivalta saa sen ansaitsemaa ja tarvitsemaa huomiota. Väkivallalle on tyypillistä sen ylisukupolveutumisen eli siirtyminen sukupolvelta toiselle, minkä vuoksi väkivallankierre tulisi katkaista

tietoisuutta lisäämällä mahdollisimman varhain. Lapsiasiavaltuutettu Elina Pekkarinen kirjoittaa vuoden 2020 vuosikertomuksessa (2021), miten Suomessa on suhteellisen menestyksekkäästi pystytty vähentämään aikuisten lapsiin kohdistamaa väkivaltaa, mutta lasten välinen väkivalta on jäänyt vastaavasti vähemmälle huomiolle. Esimerkiksi sisarusten välinen väkivalta ja nuorten seurusteluväkivalta ovat väkivallan muotoja, jotka Pekkarisen mukaan ovat jääneet lähes vaille huomiota, vaikka menneiden vuosien varrella on tapahtunut kuolemaan johtaneita väkivallantekoja nuorten välisissä suhteissa. (Pekkarinen & Miettinen 2021, 6.)

Opinnäytetyömme on tehty yhteistyössä Setlementti Tampereen ylläpitämän Tampereen Tyttöjen talon kanssa. Tyttöjen Talo on kohtaamispaikka, joka on suunnattu 12–29-vuotiaille pirkanmaalaisille tytöille ja nuorille naisille sukupuolen moninaisuus huomioiden. Talon toiminta on maksutonta ja painottuu pääsääntöisesti iltapäiviin sekä iltoihin. Tyttöjen Talolla työskentelee myös seksuaaliväkivaltatyöhön erikoistunut työntekijä, jonka kanssa Talolla käyvien on mahdollista jutella. (Tampereen Tyttöjen Talo 2023.) Kuten aiemmin käy ilmi, tytöt ovat erityisen haavoittuvassa asemassa, kun tarkastellaan seurusteluväkivaltaa ilmiönä. Onkin tärkeää nostaa esiin juuri tyttöihin kohdistuvaa väkivaltaa, ja siksi haluamme tehdä sitä näkyväksi sekä etsiä keinoja sen ennaltaehkäisemiseksi.

Koska opinnäytetyömme aiheena on tutkia nuorten seurustelusuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa, on Tyttöjen Talo tästä syystä sopiva yhteistyökumppani. Tyttöjen Talon toiminta tavoittaa suuren määrän nuoria tyttöjä ja naisia, ja nuorten seurustelusuhteet sekä niistä puhuminen ovat läsnä Talolla tehtävässä työssä. Tämän opinnäytetyön pohjalta on tarkoitus tuottaa opas, jota työntekijät voivat käyttää työskentelyn tukena nuoren tietoisuuden lisäämiseksi seurustelusuhteissa tapahtuvasta väkivallasta. Nuoret voivat löytää oppaan pariin työntekijän vinkkaamana tai itsenäisesti. Tavoitteena on, että nuori itse hyötyy oppaasta sen tarjoaman ikätasoisien kootun tiedon kautta.

2 TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Toteutamme opinnäytetyön yhteistyössä Setlementti Tampereen Tyttöjen Talon kanssa. Opinnäytetyömme tarkoituksena on tehdä kirjallisuuskatsaus, jonka pohjalta tuotamme Tampereen Tyttöjen talolle 12–18- vuotiaiden naisasiakkaiden kanssa tehtävän työn tueksi seurusteluväkivallan itsetunnistamisen oppaan. Tarkoituksena on kerätä tutkimustietoa ja muuta aiheesta julkaistua kirjallisuutta käyttäen tiivis tietopaketti ikätasoista kirjoitusasua ja helposti ymmärrettävää sanastoa käyttäen. Oppaasta on tarkoitus tuottaa sekä fyysinen painos, että netistä ladattavissa oleva versio. Oppaan työstämisprosessissa kysymme kommentteja ja ajatuksia oppaan sisällöstä ja ulkomuodosta myös Tyttöjen Talon työntekijöiltä. Kun opas saadaan valmiiksi, tavoitteena olisi myös päästä esittelemään valmista tuotosta Tyttöjen Talon työntekijöille, ja se onkin osa työn jalkauttamista käytäntöön.

Nuoruudella viittaamme tässä työssä 12–18 vuotiaisiin. Iän rajaus on tehty Tyttöjen Talon alaikäraja huomioiden ja täten se on rajattu alkamaan 12 ikävuodesta. 18 ikävuoteen rajaus on tehty huomioiden seurusteluväkivallan ja parisuhdeväkivallan termien merkitykset, kun nuoresta tulee lain silmissä aikuinen. Parisuhdeväkivalta toimii kattokäsitteenä myös seurusteluväkivallalle, mutta seurusteluväkivalta on ilmiö, joka kuvaa nuorten seurustelusuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa. Vaikkakin myös aikuiset ovat keskenään seurustelusuhteessa, käytetään suhteessa ilmenevästä väkivallasta nimitystä parisuhdeväkivalta.

Opinnäytetyön sekä oppaan tavoitteena on lisätä tietoisuutta nuorten seurustelusuhteessa tapahtuvasta väkivallasta. Seurustelu- ja parisuhdeväkivaltaa on tutkittu Suomessa tähän mennessä melko vähän, joten koemme aiheen merkitykselliseksi ja tarkoitusta sekä tavoitteitamme palvelevaksi. Tavoitteena on lisätä itsetunnistamisen valmiuksia ja tätä kautta ennaltaehkäistä nuorten suhteissa esiintyvää seurusteluväkivaltaa sekä antaa valmiuksia havahtua ja reagoida siihen. Tulevaa opasta voi mahdollisesti käyttää myös muissa konteksteissa sen valmistuttua ja tavoiteltavaa olisikin, että mahdollisimman moni nuori päätyisi lukemaan opasta.

Oppaan painoarvoa lisäämään keräämme Tyttöjen Talon toiminnan kautta kommentteja opasta varten tehdyllä kyselyllä (liite 1). Kokoamme vastauksia osaksi opasta, jolloin ne ovat jokaisen opasta lukevan nähtävillä, mutta pysyvät tunnistamattomina. Saadut vastaukset eivät toimi työssä tutkimusaineistona, vaan oppaan sanoman vahvistajana konkreettisten esimerkkien kautta. Toivomme kommenttien konkretisoivan väkivallan ilmenemistä ja vahvistavan väkivallan uhriksi joutuneen kokemusta siitä, ettei väkivaltakokemusten kanssa tarvitse jäädä yksin.

Tutkimuskysymyksemme opinnäytetyölle ovat:

1. Millaista väkivaltaa nuorten seurustelusuhhteissa esiintyy?
2. Kuinka tukea ennaltaehkäisevästi nuorten valmiuksia tunnistaa seurusteluväkivaltaa?

3 VÄKIVALTA NUORTEN SEURUSTELUSUHTEISSA

3.1 Nuorten seurustelu

Bundock ym. mukaan (2018) nuoruus on tärkeä kehitysvaihe ihmisen elämässä, sillä se merkitsee välivaihetta siirtymässä lapsuudesta aikuisuuteen. Nuoruuden määrittäminen on sidoksissa kulttuurisiin näkemyksiin ja itsenäisyyteen liittyviin odotuksiin. Tästä syystä nuoruutta ei voida rajata vain yhdellä tavalla tiettyyn ikään. (Bundock ym. 2018, 350.) Myös nuorten seurustelua voi olla käsitteenä vaikea määritellä, sillä raja ystävyden ja seurustelun välillä on usein häilyvä (Rikosuhripäivystys 2018, 8.). Aaltosen (2012) mukaan nuorten seurustelusuhteille ei ole olemassa yhtä yksiselitteistä määritelmää, sillä myös sen määrittelystä puhuttaessa on aina huomioitava kulttuuri-, aika- ja uskontosidonnaisuus. Myös nuorten omassa määritelmässä on useita erilaisia tapoja käsittää seurustelu ja yhdessä oleminen. Nuorten seurustelusuhteille tyypillistä on lyhytkestoisuus sekä ystävyden ja seurustelun rajojen häilyvyys, eikä suhdetta välttämättä mielletä vakavaksi. (Aaltonen 2012, 109.) Isotalo (2023) kirjoittaa, miten ensimmäiset seurustelusuhteet ovat osa monien nuoruutta, mutta iän myötä kokemukset parisuhteista usein lisääntyvät. Nuoruudessa koetuissa seurustelusuhteissa saataan kohdata monia parisuhteisiin liittyviä asioita monesti ensimmäistä kertaa. (Isotalo 2023, 7.)

Myös Kovanen (2014) kirjoittaa siitä, miten nuoruuden seurustelusuhteet eivät usein ole pitkäkestoisia, mutta itsessään sitäkin merkittävämpiä. Nuoret uskaltavat elää hetkessä ja tästä syystä usein heittäytyvät seurustelusuhteisiin täysin rinnoin. Nuoruudessa uusien kokemusten hankkimista voidaan usein pitää tärkeämpänä kuin vakavien seurustelusuhteiden luomista. Ystävien ja ulkopuolisten mielipiteet vaikuttavat suuresti nuorten luomiin seurustelusuhteisiin. Myös seurustelukumppanilla voi olla vaikutusta nuoren sosiaaliseen asemaan ystäväpiireissä sekä ystävien arvostukseen. (Kovanen 2014, 52.) Isotalo (2023) kirjoittaa, miten nuoruudessa tapahtuvissa seurustelusuhteissa nuoret eivät yleensä asu yhdessä tai ole avioliitossa. Myös vanhemmuus yhteiselle lapselle on harvinais-

sempaa. Nuorten täytyy pohtia mitä he haluavat seurustelusuhteelta ja mitä seurustelu heille merkitsee. Seurustelusuhteisiin kuuluu vahvasti sekä omien että toisen rajojen huomioiminen sekä se, miten kumppanina toimitaan toiselle nämä asiat huomioiden. Myös intiimin läheisyyden merkitys on asia, jota jokaisen seurustelusuhteessa olevan tulee miettiä. (Isotalo 2023, 7.)

Tutkimukset ovat osoittaneet, että seurustelusuhteissa nuoret pitävät tärkeinä keskinäistä luottamusta, turvaa, läheisyyttä, miellyttävää seuraa sekä seksuaalisuuden opettelemista yhdessä. Varhaiset seurustelusuhteet ovat osa nuoren minuuden rakentumista ja niissä haetaan sekä saadaan palautetta itsestä toisilta ihmisiltä. Seurustelusuhteessa nuori rakentaa käsitystään sukupuolestaan ja seksuaalisuudestaan. Seurustelu on nuorelle niin itsensä kuin toisenkin hyväksymisen opettelua omana itsenään. Nuorten seurustelusuhteista puhuttaessa on kuitenkin tärkeää korostaa, ettei toisen hyväksyminen tarkoita milloinkaan väkivaltaisen käytöksen hyväksymistä osana seurustelusuhdetta. (Aaltonen 2012, 110–113.) Myös Kovasen (2019) tekemässä tutkimuksessa nousee esiin nuorten omia ajatuksia liittyen turvalliseen seurustelusuhteeseen. Nuorten mielestä on tärkeää, että seurustelusuhteessa saa olla oma itsensä ja seurustelukumppanin seuraa ei tarvitse pelätä tai jännittää. Nuoret nostivat hyvän seurustelusuhteen tunnuspiirteiksi myös luottamuksen, rehellisyyden, kommunikoinnin merkityksen, oman henkilökohtaisen ajan sekä henkisen tuen ja huolenpidon. (Kovanen 2019, 47.)

Mannerheimin Lastensuojeluliiton (2024) mukaan seurustelusuhteeseen kuuluu monenlaiset eri tunteet, mutta hyvässä ja toista arvostavassa suhteessa ei tarvitse pelätä. Seurustelusuhteessa kumpikin osapuoli saa ilmaista ajatuksiaan ja tunteitaan vapaasti, ja seurustelu perustuukin seurustelukumppanien väliseen tasa-arvoon. Parhaimmillaan seurustelusuhde on ihana asia, jonka aikana oppii uutta sekä itsestä että seurustelukumppanista. Seurustellessa on tärkeää keskittyä omiin tapoihin toimia sekä kommunikoida omista tunteistaan, toiveistaan ja peloistaan. Lisäksi on tärkeää oppia kertomaan siitä, mikä tuntuu itsestä hyvältä ja mikä ei. Omista tarpeistaan kertomisen lisäksi kumppanin tuntemusten kuunteleminen luo hyvän pohjan terveelle seurustelusuhteelle. (MLL 2024.) Myös Ensi- ja turvakotien liitto (2022) painottaa miten seurustelun kuuluu olla ennen

kaikkea ihanaa. Monen seurusteleavan nuoren kohdalla seurustelusuhteet nähdään usein myönteisten asioiden kokemisena ja parisuhteen opetteluna yhdessä kumppanin kanssa. Jos seurustelusuhteen pelisäännöt ovat epäselvät, voi nuori joutua tilanteeseen, jossa hän ei tiedä millainen kohtelu kuuluu seurustelusuhteeseen ja mitkä asiat eivät ole osa seurustelua. (Ensi- ja turvakotien liitto 2022.)

3.2 Seurusteluväkivalta

Seurusteluväkivalta on nuorten seurustelusuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa ja se on osa laajempaa lähisuhdeväkivallan ilmiötä (Rikosuhripäivystys 2018, 8). Nuoren seurustelusuhteessa kokema väkivalta voi olla rikos. On aikuisen vastuu sekä velvollisuus puuttua tilanteeseen, jos hän havaitsee nuoren seurustelusuhteessa tapahtuvan väkivallan. (Aaltonen 2012, 123.) Väkivalta on aina väärin ja vastuu siitä on kuitenkin aina väkivallan tekijällä. Åbergin (2017) mukaan rikoksen uhriksi joutuva nuori on usein heikommassa asemassa verraten aikuiseen uhriin, sillä hän ei välttämättä ymmärrä asemaansa rikoksen uhrina tai tunne omia oikeuksiaan. Avun tarpeen tiedostaminen sekä valmiudet hakea apua ovat usein nuorilla puutteellisia. (Åberg 2017, 14, 127.) Eräs seurusteluväkivallan riskitekijä onkin nuoren usko siihen, että väkivalta on oikeutettua ja hyväksyttyä (Wolfe & Temple 2018, 91).

Aaltonen (2012) määrittelee seurusteluväkivallan maailmanlaajuisesti ilmiöksi. (Aaltonen 2012, 121.) Suomen, Ruotsin ja tanskan (2017) välisessä yhteishankkeessa on havaittu, että Pohjoismaiden välillä on eroja siinä, miten seurusteluväkivalta ymmärretään ja miten sitä käsitellään. Esimerkiksi Ruotsissa huomio kiinnittyy tasa-arvopoliittiseen näkökulmaan ja tutkimusten painopiste on enemmän aikuisten kuin nuorten välisissä suhteissa. Suomessa seurusteluväkivaltaa käsitellään eri poliittisista näkökulmista, kuten nuorisopoliitikassa, väkivallan ennaltaehkäisyssä sekä naisiin kohdistuvien seksuaalirikosten ehkäisyssä. Myös Suomessa painotetaan enemmän aikuisten välisiä suhteita. Tanskassa seurusteluväkivallan poliittinen painopiste on väkivallan ehkäisyssä sekä sen aiheuttamien haittavaikutusten vähentämisessä. Tanskassa seurusteluväkivalta nähdään osana laajempaa väkivallanilmiötä eli lähisuhdeväkivaltaa. (Kærestevold. Finland, sverige og Danmark 2017, 51.)

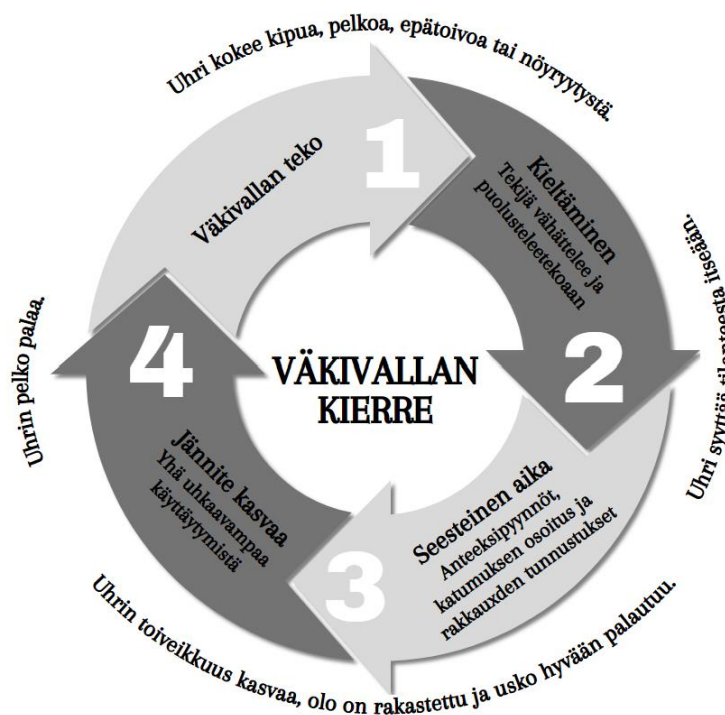
Turvataitoja nuorille- oppaassa Aaltonen (2012) kuvaa seurusteluväkivaltaa osana parisuhdeväkivaltaa. Tilastojen mukaan väkivalta seurustelusuhteissa on usein miehen naiseen kohdistamaa. Yhteiskunnallinen keskustelu, jota naisiin kohdistuvasta väkivallasta on käyty, on osaltaan lisännyt valmiuksia ottaa puheeksi myös miesten kokemaa parisuhde- ja seurusteluväkivaltaa. Myös keskustelu väkivallasta samaa sukupuolta olevien parisuhteissa on lisääntynyt. (Aaltonen 2012, 121.) Väkivalta kaikenlaisissa suhdemuodoissa ja kenen tahansa tekemänä on aina väärin ja tuomittavaa. Väkivallan uhri ei ole koskaan vastuussa väkivallan käyttäjän toiminnasta tai teoista.

Isotalon (2023) mukaan samoin kuin aikuisten parisuhdeväkivalta, myös nuorten seurusteluväkivalta voi olla uhkaavaa ja kontrolloivaa. Se voi sisältää esimerkiksi väkivaltaista käyttäytymistä, seksuaalista- tai taloudellista hyväksikäyttöä, häirintää sekä vainoa. Seurusteluväkivallasta puhuttaessa, on väkivallan tekijänä nykyinen tai entinen kumppani. (Isotalo 2023, 9.) Nuorten vielä kehittymätön kyky säädellä tunnetiloja sekä harkita tekojen seurauksia voivat altistaa seurustelusuhteessa väkivaltaiselle käyttäytymiselle. Tällainen nuoruuteen kuuluva haavoittuvuus tekee seurustelusuhteen haasteista monimutkaisia sekä vaikeita käsitellä. Nuorten kehitysvaiheessa oleva ajattelu lisää riskiä väkivaltaisiin tekoihin ja tästä syystä nuorten seurustelusuhteet ovat erityisen haavoittuvassa asemassa väkivallalle. (Ayu ym. 2023, 1508.)

Kokemattomalle nuorelle seurustelusuhteen säännöt ovat usein epäselvät ja esimerkiksi kumppanin mustasukkaisuutta tai omistushalua saatetaan pitää merkkinä rakkaudesta. (Kovanen 2019, 8.) Kokemattomuus voi altistaa nuoren hyväksikäytölle ja väkivallan uhalle, kun käsitykset omista ja parisuhteen rajoista eivät välttämättä ole vielä kehittyneet. Kovasen tutkimuksen (2019) mukaan Suomessa nuoret kokevat seurusteluväkivaltaa yleisimmin 19–21-vuotiaina. Seurusteluväkivaltaa 15-vuotiaana kokeneita vastaajia oli 18 prosenttia ja suurin osa vastanneista, eli noin 40 prosenttia oli elänyt väkivaltaisessa suhteessa yli kaksi vuotta. Vastausten perusteella voidaan nähdä, miten nuorten on vaikea irrottautua väkivaltaisista suhteista ilman asianmukaista apua ja tukea. (Kovanen 2019, 10–12.) Myös Åberg (2017) kirjoittaa, että väkivaltaisesta suhteesta irtaantumi-

nen on usein vaikeaa. Pitkään jatkuva väkivalta voi vaikuttaa uhriin lamaannuttavasti, jolloin väkivaltaisesta suhteesta irtaantuminen on entistä haastavampaa. Väkivallan uhri saattaa ajan myötä alistua tilanteeseen ja kyky arvioida realistisesti mahdollisuuksiaan suhteesta irtaantumiselle voi heikentyä. Mitä pidempään väkivalta jatkuu, sitä vaikeampaa siitä irrottautuminen ja avun hakeminen usein ovat. (Åberg 2017, 51.)

Olemme kuvanneet väkivallan kierrettä kuviossa 1. Kuviosta nähdään, miten väkivalta ei yleensä lopu itsestään, vaan vaatii tietoisia toimia sen katkaisemiseksi. Naistenlinjan (n.d.) mukaan väkivallalle on ominaista syklisyys eli jaksottaisuus, jota kuvio havainnollistaa (kuvio 1). Syklisyys vaikeuttaa väkivallan tunnistamista ja seurustelusuhteesta irrottautumista. Jaksottaisuudessa väkivaltaa edeltää pelko ja väkivallan teon jälkeen uhri voi tuntea kipua, pelkoa ja nöyryytystä. Tämän jälkeen tekijä tyypillisesti vähättelee, selittelee tai kieltää tapahtuneen. Tekoa seuraa kuitenkin niin kutsuttu hyvä ja seesteinen aika, jolloin tekijä osoittaa katumusta ja lupaa muuttua. Tällöin väkivallan kokijalle on tyypillistä halu uskoa hyvää kumppanistaan ja muistaa suhteen hyvät puolet. Yhteiselämä voi sujua seesteisesti jonkin aikaa, mutta pikkuhiljaa jännite ja fyysisen väkivallan uhka kasvavat. Tämän syklin kesto on vaihteleva ja aikajänne saattaa tiivistyä ajan myötä. (Naistenlinja, n.d.)

KUVIO 1. Väkivallan kierre (mukaillen Åberg 2017, 51)

Nuoruuteen liittyvät haavoittavat tekijät, kuten kokemattomuus voivat altistaa nuoren seurusteluväkivallalle niin sen kokijana kuin tekijänäkin. On tärkeää kuitenkin huomioida, erityisesti väkivallan tunnistamisessa sekä apua ja tukea tarjottaessa, että väkivallan tekijänä olemista tai sen uhriksi joutumista ei voida yhdistää tiettyyn ikään tai sukupuoleen, ja väkivaltaa voi esiintyä kaikenlaisissa parisuhdemuodoissa. Seurusteluväkivalta on laaja, maailmanlaajuinen ilmiö, joka koskettaa nuoria niin Suomessa kuin maailmallakin. Väkivallalle altistuminen voi vaikuttaa nuoren käsitykseen sekä itsestä, että ympäröivästä maailmasta. Väki-valtakokemukset voivat lisätä tunnetta omasta arvottomuudesta, tuoda pelkoja ja luoda epäluottamusta ympäristöä kohtaan. Mitä pidempään väkivalta jatkuu, sitä vaikeampi suhteesta on usein lähteä.

3.2.1 Fyysinen väkivalta

Siltala ym. (2022) tekemässä tutkimuksessa yleisimmäksi nuorten kokeman väkivallan muodoksi selviää henkinen väkivalta, mutta parisuhteessa ollut useampi kuin joka kymmenes tyttö on kokenut fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa kumppanin tekemänä. (Siltala ym. 2022, 74.) Niin väkivalta yleensäkin, kuin seurusteluväkivaltakin voidaan jakaa fyysiseen, henkiseen, seksuaaliseen, taloudelliseen ja uskonnolliseen väkivaltaan. Tuoreimpana väkivallan ilmiönä ja erityisesti nuorten kannalta merkittävänä on listaan lisättävä vielä digitaalinen väkivalta. Sekä kasvokkain että digitaalisesti tapahtuvat henkisen, fyysisen ja seksuaalisen väkivallan muodot limittyvät toisiinsa ja ovat näin hyvin moninaisia (Isotalo 2023, 9). Väkivallasta puhuttaessa on tärkeä tiedostaa, millä tavoin se voi ilmetä. Jos tietoa asiasta ei ole tarpeeksi, voivat nuoret ajatella seurusteluväkivallan tarkoittavan vain esimerkiksi fyysistä väkivaltaa (Ayu ym. 2023, 1510).

Fyysinen väkivalta on henkilön ruumiillisen koskemattomuuden tahallista loukkaamista (THL 2020, 9). Kovanen (2019) luettelee fyysiseksi väkivallaksi muun muassa lyömisen, potkimisen, hiuksista tai vaatteista repimisen sekä esimerkiksi kuristamisen (Kovanen 2019, 22). Wolfe ja Temple (2018) listaavat fyysiseen väkivaltaan kuuluvaksi myös kumppanin kimppuun hyökkäämisen samalla nimittellen ja nöyryyttäen toista (Wolfe & Temple 2018, 87). Näiden lisäksi voi fyysinen väkivalta näyttäytyä Nollalinjan (n.d.) mukaan myös muun muassa raapimisena,

työntämisenä, ravisteluna, kiinnipitämisena, sylkemisenä, kulkemisen estämisenä, polttamalla vahingoittamisena tai kahlitsemisena. Myös toisen hoidotta jättäminen tai lääkkeiden pidättäminen voivat olla väkivaltaa. (Nollalinja, n.d.). Fyysinen väkivalta voi jättää uhriin jälkiä, jolloin se on Ensi- ja turvakotien liiton (n.d.) mukaan kaikista yleisimmin tunnistettu väkivallan muoto. Väkivallan jäljet tekevät näin fyysisestä väkivallasta helpommin tunnistettavan. (Ensi- ja turvakotienliitto, n.d.) On tärkeää kuitenkin muistaa, että myös fyysinen väkivalta voi olla näkymättömiä, eikä näin jätä uhriin välttämättä näkyviä jälkiä. Väkivalta alkaa tyypillisesti jollakin pieneltä tuntuvalta teolla, joka ei välttämättä satu tai jätä jälkiä, mutta on silti väkivaltaa sen ollessa vasten kokijan omaa tahtoa (Nollalinja, n.d.).

Ayu ym. (2023) kirjoittavat tutkimuksessaan, miten nuoret kohtaavat seurustelusuhteissaan yleensä kahdentyyppistä väkivaltaa. Esimerkiksi nuoret, jotka kokevat fyysistä väkivaltaa, kokevat usein myös henkistä väkivaltaa. Suurin osa naisista, jotka olivat kokeneet fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa, olivat kokeneet myös henkistä väkivaltaa seurustelusuhteissaan. (Ayu ym. 2023, 1511.) Isotalon tekemää tutkimusta (2023) tarkasteltaessa huomataan, miten väkivalta ei ole epätavallinen ilmiö nuorten välisissä seurustelusuhteissa. Fyysinen väkivalta seurustelusuhteessa oli yllättävän yleistä, sillä seurustelusuhteessa, niin peruskoulussa kuin lukiossa opiskelleista vastaajista, 16 prosenttia kertoi kokeneensa ainakin jotain kyselyissä kysytyistä fyysisen väkivallan muodoista. Ammattioppilaitoksessa opiskelevista nuorista hieman useampi, 19 prosenttia, kertoi kohdanneensa fyysistä väkivaltaa. Tulosten sukupuolittainen tarkastelu osoittaa, että yleisesti ottaen tytöt kertovat poikia useammin fyysisen väkivallan uhrikokemuksista. (Isotalo 2023, 29.)

3.2.2 Henkinen väkivalta

Henkinen väkivalta on yleensä läsnä kaikissa muissa väkivallan muodoissa ja tästä syystä se saattaa jäädä huomaamatta. Henkinen väkivalta voi seurustelusuhteessa ilmetä muun muassa kumppanin manipuloimisena, alentamisena, kiroiluna sekä muina sanallisina hyökkäyksinä uhria kohtaan (Wolfe & Temple 2018, 87). Ayu ym. (2023) tutkimuksen mukaan henkinen väkivalta voi olla uhkaavaa, eristävä, hallitsevaa, nöyryyttävää tai alentavaa (Ayu ym. 2023, 1512.).

Aaltonen (2012) määrittelee henkisen väkivallan olevan yleensä keskeinen vallan väärinkäytön ja kontrolloinnin väline seurustelusuhteessa. Siinä väkivaltainen osapuoli voi saada uhrin tuntemaan itsensä muun muassa arvottomaksi sekä riippuvaiseksi väkivallan tekijästä. On yleistä, että uhrin itsetunto laskee, ja uhri saattaa tuntea itsensä tyhmäksi ja voimattomaksi. Tämä voi tapahtua esimerkiksi alistamalla, nimittelemällä, käskyttämällä, vähättelemällä, toisen pieniinkin virheisiin tarttumalla tai julkisesti toisen nolaamisella ja arkaluontoisen tiedon levittämällä. (Aaltonen 2012, 122.)

Naisten linjan (n.d.) mukaan henkinen väkivalta alkaa yleensä pikkuhiljaa ja huomaamattomasti. Se voi alkaa esimerkiksi uhrin ominaisuuksien, ystävien, työn tai harrastusten arvostelemisena, ja paheta tästä ajan myötä. On tyypillistä, että väkivallan tekijä voi suuttua pienistäkin asioista ja löytää aina suuttumukseensa syyn kumppanista. Uhkaavat eleet ja aggressiivinen käytös uhrille puhuttaessa sekä kumppanin ihmissuhteiden, ajankäytön ja yhteydenpidon rajoittaminen voivat olla väkivaltaa. Myös uhkaus vahingoittaa itseä tai jotain toista voi itsessään olla väkivallan väline. (Naisten linja, n.d.)

Kun puhutaan seurusteluväkivallasta ja siihen liittyvistä muodoista, on erittäin tärkeää tajuta riidan ja väkivallan ero. Jokaisessa parisuhteessa riidellään ajoittain eli riidat kuuluvat terveeseen parisuhteeseen. On hyvä kuitenkin tiedostaa, miten henkinen väkivalta ja riitely eroavat toisistaan. Naisten linjan (n.d.) mukaan riitelystä osapuolet voivat vapaasti sanoa omat mielipiteensä ääneen, ilman pelkoa siitä, miten toinen tilanteeseen reagoi (Naisten linja, n.d.). Myös Aaltonen korostaa (2012) miten riitelystä on aina kaksi tasa-arvoista osapuolta. Riita muuttuu väkivallaksi, kun toinen osapuoli pyrkii tilanteen yksipuoliseen kontrolliin. (Aaltonen 2012, 177.) Jos toinen osapuoli kokee oman turvallisuutensa uhatuksi ja jättää asioita ja mielipiteensä sanomatta pelon vuoksi, on todennäköistä, että hän kokee henkistä väkivaltaa (Naisten linja, n.d.). On tärkeää muista, ettei pelon tule kuulua parisuhteeseen, ja väkivallasta on vastuussa vain tekijä itse.

3.2.3 Seksuaalinen väkivalta

Wolfen ja Templen (2018) määritelmän mukaan, seksuaaliväkivalta on toiseen kohdistuvaa loukkaavaa ja ei-toivottua käyttäytymistä seksuaalisen tyydytyksen saamiseksi (Wolfe & Temple 2018, 86). Seksuaalinen väkivalta voi olla esimerkiksi toisen painostamista seksiin, seksillä kiristämistä tai sellaisten asioiden tekemistä seksin aikana, joista ei olla yhdessä kumppanin kanssa sovittu. Seksuaalista väkivaltaa ei voida täysin erottaa mahdollisesta käytetystä fyysisestä ja psyykkisestä väkivallasta. (Aaltonen 2012, 122.) Isotalon (2022) tekemässä tutkimuksessa nostetaan esiin, miten viimeaikaisten kouluterveyskyselyiden myötä huoli nuoriin naisiin kohdistuvasta seksuaalisesta häirinnästä ja seksuaaliväkivallan yleisyydestä on kasvanut. (Isotalo 2022, 276.)

Seksuaalisella itsemääräämisoikeudella tarkoitetaan jokaisen ihmisen oikeutta päättää millä tavalla, missä tilanteessa sekä kenen kanssa haluaa tai ei halua olla seksuaalisessa kanssakäymisessä. Se on ihmisoikeus, joka kuuluu kaikille ikään, sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai muihin seikkoihin katsomatta. (Naisten linja, n.d.) Seksuaalinen väkivalta loukkaa henkilön seksuaalista koskemattomuutta tai itsemääräämisoikeutta (THL 2020, 9). On tärkeää tiedostaa, että myös seksuaalinen häirintä luokitellaan osaksi seksuaaliväkivaltaa. Fyysisen väkivallanteon lisäksi siis muun muassa nimittely, ei-toivottu koskettelu ja huomio sekä netissä tapahtuva häirintä ovat seksuaalista väkivaltaa (Wolfe & Temple 2018, 86).

Isotalo (2022) on haastatellut artikkeliaan varten nuorten seksuaalirikoksia tutkivia poliiseja. Haastatteluissa käy ilmi, että poliisien kuvailema, raiskaustilanteissa tapahtunut painostus näyttäytyi uhrin halventamisena, mitätöimisenä, mykkäkouluna tai seurustelun lopettamisella uhkailuna. Osassa tilanteista suostumus intiimiin kanssakäymiseen oli muuttunut teon aikana ja joissain tapauksissa nuori oli vasta teon jälkeen ymmärtänyt, ettei olisi halunnut olla seksuaalisessa kanssakäymisessä. Haastatteluissa nostetaan esiin ajatus siitä, ymmärtääkö nuori itsensä suostumuksen merkitystä ja omaa valmiutta sukupuoliyhteyteen. Tästä johtuen Isotalo mieltii, voidaanko teon oikeutusta edes varmentaa suostumuksella. (Isotalo 2022, 276–279.)

Uusi seksuaalirikoslainsäädäntö astui Suomessa voimaan tammikuussa 2023. Yksi sen merkittävimmistä voimaan tulleista muutoksista on raiskauksen määritelmän muutos suostumuksesta riippuvaiseksi. Lakimuutoksella on pyritty vahvistamaan seksuaalisen itsemääräämisoikeuden ja henkilökohtaisen koskemattomuuden suojaa. Seksuaalinen väkivalta ei tarkoita muutoksen myötä enää pelkästään teon toteuttamiseen käytettyä väkivaltaa, vaan itse teko eli seksuaalisen itsemääräämisoikeuden loukkaaminen on jo väkivaltaa. (Isotalo 2022, 270; Isotalo 2023, 66.) Isotalon (2022) haastattelututkimuksissa poliisien kertoman mukaan on tavanomaista, että jo alle 15-vuotiailla on ollut sellainen käsitys, että seksi on osa seurustelua, vaikka sitä ei itse haluaisi. Heterosuhteissa nuoret naiset suostuvatkin usein seksiin vasten tahtoaan, koska kokevat vastuuta poikaysävän seksuaalisten tarpeiden täyttämisestä. Vastentahtoinen ”suostuminen” yhdyntään voi olla selviytymiskeino tai tapa suojautua tilanteen eskaloitumiselta. (Isotalo 2022, 272–277.) On tärkeää muistaa, että myös parisuhteessa seksuaalisten tekojen tulee aina olla suostumuksellisia ja jokaisella on oikeus kieltäytyä seksistä missä tahansa tilanteessa (Naisten linja, n.d.).

3.2.4 Digitaalinen väkivalta

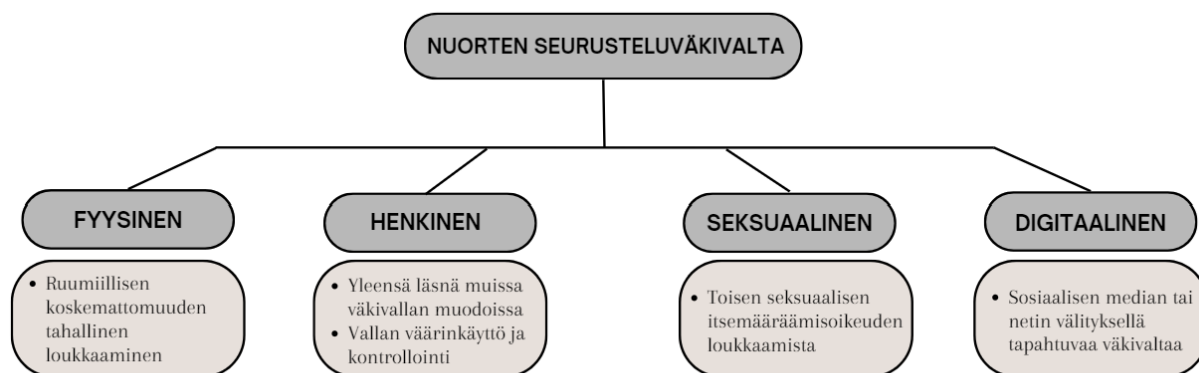
Digitaalista väkivaltaa on vaikea määritellä vain yhdellä tietyllä tavalla. Esimerkiksi sosiaalinen media kattaa monia alustoja, joissa väkivaltaa voi tapahtua. Uusia digitaalisia alustoja kehitetään jatkuvasti, jolloin myös väkivaltaa voidaan käyttää uusilla tavoilla näiden alustojen kautta. Isotalon (2023) tutkimuksessa digitaalisella väkivallalla tarkoitetaan kuitenkin laajasti kumppanin vahingoittamista verkon välityksellä. Tällaista väkivaltaa voi olla esimerkiksi loukkaava tai uhkaava viestittely, kontaktin ottaminen vasten toisen tahtoa, huhujen ja yksityisen tiedon levittäminen. Myös painostaminen seksuaalisiin tekoihin tai esimerkiksi intiimikuvien lähettäminen uhrista tai uhrille ilman tämän suostumusta on digitaalista väkivaltaa. Toisen digitaalinen seuraaminen, vahtiminen ja kontrollointi esimerkiksi sosiaalisen median alustoilla sekä sosiaalisten suhteiden ylläpidon rajoittaminen verkossa ovat osa digitaalista väkivaltaa. (Isotalo 2023, 9.)

Wolfe ja Temple (2018) nostavat esiin väkivallan digitaalisella aikakaudella. Tyyppillinen nuori käyttää internetiä päivittäin, omistaa älypuhelimien sekä käyttää

useita sosiaalisen median alustoja. Älypuhelimien ja sosiaalisen median laaja ja nopea leviäminen on mahdollistanut uusia digitaalisia väkivallan muotoja kuten alastonkuvien ja- videoiden lähettämisen tai vastaanottamisen. He määrittelevätkin digitaalisen väkivallan seurustelukumppanin kontrolloimiseksi, häirinnäksi, vainoamiseksi ja väärinkäytöksi teknologian ja sosiaalisen median kautta. (Wolfe & Temple 2018, 13–14.) Koska älypuhelimet ja sosiaalinen media ovat tämän päivän nuorten tapa kommunikoida ja kohdata toisia nuoria, mahdollistavat ne myös helpon alustan epäasialliselle käytökselle ja väkivallalle. Moni voi kokea ruudun taakse jäämisen pienentävän väkivallan tekemisen kynnyistä ja vähentävän teosta kannettavaa seurausvastuuta.

Hakkaraisen (2019) mukaan digitaalisella väkivallalla viitataan parisuhdeväkivaltaan ja eron jälkeiseen vainoon, jossa hyödynnetään erilaisia digitaalisia teknologioita. Digitaalinen väkivalta voi esimerkiksi olla nykyisen tai entisen kumppanin teknologian käytön pakonomaista vahtimista, yksityisten tietojen ja viestien tarkastelua, tileille ja laitteisiin murtautumista, salakuuntelua ja –katselua, yksityisyyden loukkaamista vakoiluohjelmien avulla sekä sijainnin seuraamista paikannusteknologiaa ja sovellusten tallentamia sijaintitietoja hyväksikäyttäen. (Hakkarainen 2019,16, 53.) Seurustelukumppanin somekäyttäytymisen valvominen ei aina olekaan mustasukkaisuutta tai halua huolehtia toisesta, vaan voi olla myös kontrolloivaa ja väkivaltaista.

Seurustelusuhteet kuuluvat monen nuoren elämään ja seurustelusuhteissaan nuoret voivatkin oppia lisää omasta identiteetistään sekä itsestään suhteessa muihin ihmisiin. Nuoruudessa koetuissa seurustelusuhteissa nuoren täytyy opetella seurustelun sääntöjä ja rajoja yhdessä toisen kanssa. Seurusteluväkivallan ei kuulu olla osa seurustelusuhdetta. Taulukko (kuvio 2) erittelee seurusteluväkivallan yleisimmät muodot ja niiden pääpiirteet. Seurusteluväkivalta on laaja käsite, jossa eri muodot sekoittuvat yleensä keskenään.

KUVIO 2. Seurusteluväkivallan muodot

3.3 Väkivallan tunnistaminen ja ennaltaehkäisy

Pelon tai alistamisen ei tulisi kuulua kenenkään nuoren seurustelusuhteeseen. Väkivallan uhriksi joutunut nuori tarvitsee monipuolista apua ja tukea väkivaltaisen suhteen päättymisen jälkeen. Väkivaltaiset kokemukset ovat aina haavoittavia ja ne voivat altistaa väkivallan uhrin väkivaltaiselle parisuhteelle myös myöhemmin elämässä. (Aaltonen 2012, 123.) Väkivaltaan totutaan ja se saattaa normalisoitua osaksi arkea. Väkivallan tullessa osaksi arkea ja siihen tottuessa, on väkivallan erottaminen vääräksi ja tuomittavaksi asiaksi yhä vaikeampaa sekä väkivallan tekijälle että kokijalle. Väkivallan salailu tai peittely ei lopeta väkivaltaa. Väkivallasta selviytyminen ja väkivallan lopettaminen alkavat hiljaisuuden rikkomisella. (Karjalainen 2023, 143.)

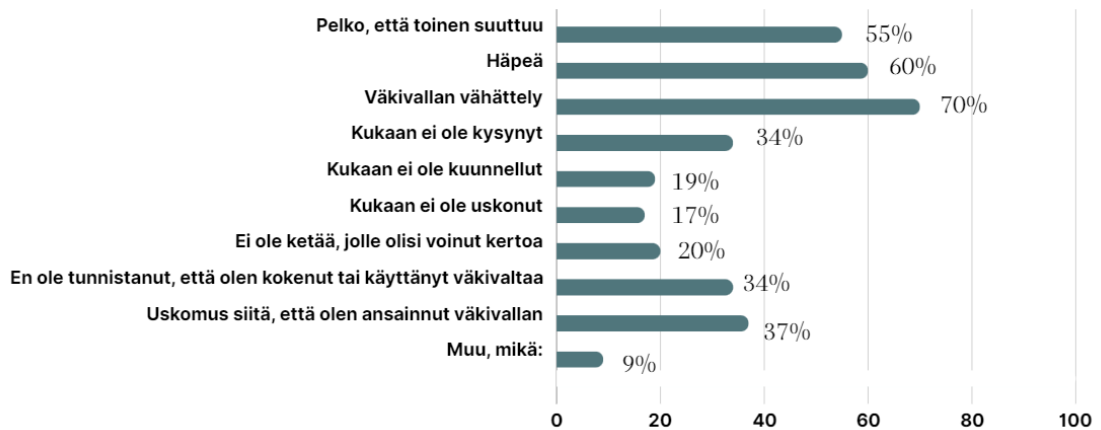
Kovasen tekemän kyselytutkimuksen (2019) mukaan melkein 70 prosenttia vastanneista kertoi väkivallan tapahtuneen heidän edellisissä seurustelusuhteissaan. Vaikka moni vastanneista nuorista oli päässyt irti väkivaltaisesta suhteesta, kertoi kuitenkin joka viides (21 %) nuori väkivallan tapahtuvan nykyisessä seurustelusuhteessaan ja lähes joka viides (19 %) nuori kertoi joutuneensa väkivaltaiseen suhteeseen uudestaan. Kun mietitään tätä väkivallan kierteen katkaisemista, olisi Kovasen mielestä ensisijaisessa asemassa tukea nuoria avun saamisessa, niin väkivaltaisiin kokemuksiin kuin väkivaltaisen käyttäytymisen lopettamiseen. Kun tarjolla olisi tukea riittävästi ja tarpeeksi ajoissa, olisi nuorten helpompi jo itse tunnistaa mahdolliset väkivallan varoitusmerkit sekä näin välttää

joutumasta seurustelusuhteeseen, jossa väkivallan uhka on mahdollinen. Avun saaminen väkivaltaisen käyttäytymisen lopettamiseen tarjoaisi nuorille keinoja hillitä omia tunteitaan sekä löytää väkivallattomia keinoja vaikeiden tilanteiden ratkaisemiseen. (Kovanen 2019, 12.)

Sekä Tuomisen ja Seppäsen (2023) että Kovasen (2019) tutkimukset osoittavat, että nuoret hakevat harvoin apua seurusteluväkivaltaan. Tuomisen ja Seppäsen tekemään kyselyyn vastanneista nuorista vain joka kolmannes kertoi hake-neensa apua seurusteluväkivalta kokemuksiin. Tutkielma nostaa esiin myös nuorille suunnattujen palveluiden tämänhetkisen tilanteen. Palvelut ovat hajallaan, eikä nuori välttämättä tiedä, mistä saisi oikeanlaista apua tarpeeksi ajoissa. (Tuomisen ja Seppänen, 39–41.) Myös Bundock ym. (2018) nostavat esiin apua tarjoavien palveluiden tavoitettavuuden merkityksen apua haettaessa. Jos apua tarjoavat palvelut ovat helposti saavutettavissa, hakeutuvat nuoret helpommin virallisten apu ja tukitahojen piiriin. Tällaisia virallisia tukitahoja ovat esimerkiksi järjestöjen, terveydenhuollon tai poliisin tarjoamat tukipalvelut. (Bundock ym. 2018, 353.) Myös Kovasen tutkimuksen (2019) perusteella valitettavan moni nuori jää ilman apua väkivaltakokemustensa kanssa. Kyselyyn vastanneista nuorista 44 prosenttia ei ole hakenut apua kokemaansa tai käyttämäänsä seurusteluväkivaltaan. (Kovanen 2019, 40.)

Ensimmäinen askel väkivallasta selviytymisessä on Kovasen (2019) mukaan asiasta puhuminen jollekin ulkopuoliselle. Väkivallasta kertominen ei useinkaan ole helppoa, sillä nuori voi kokea asiasta pelkoa ja häpeää. On myös valitettavan yleistä, että nuori syyttää väkivallan kokemuksista itseään. Taulukkoon (kuvio 3) on koottu tekijöitä, jotka kyselyn mukaan vaikeuttavat avun hakemista. Taulukosta nähdään, miten 70 prosenttia Kovasen (2019) tekemään kyselyyn vastanneista nuorista vastasi vähätelleensä kokemaansa väkivaltaa, yli puolet vastanneista (55 %) kokivat pelkoa ja noin 60 prosenttia vastasivat häpeään vaikuttaneen avun hakemiseen. On myös merkille pantavaa, miten noin 35 prosenttia vastasi puutteiden väkivallan tunnistamisessa vaikuttaneen väkivallasta kertomiseen ja 37 prosenttia vastanneista uskoi ansainneensa väkivallan. (Kovanen 2019, 36.)

Avun hakemista vaikeuttavat tekijät

KUVIO 3. Avun hakemista vaikeuttavat tekijät (Kovanen 2019)

Rikoksen torjuntaneuvoston (n.d.) mukaan nuorten seurusteluväkivaltaa voidaan ehkäistä jakamalla nuorille tietoa seurustelusuhteiden pelisäännöistä ja omien oikeuksien tunnistamisesta. (Rikosentorjuntaneuvosto n.d.) Rautava ja Perttu (2002) nostavat esiin, miten väkivallan tunnistaminen ei aina ole helppoa. Väkivaltaan liittyy valtavasti häpeää ja salailua, eikä se suinkaan aina näy päällepäin. Jotta väkivaltaan voidaan puuttua ja sitä tunnistaa, täytyy väkivallan ilmenemisestä ja sen eri muodoista olla riittävästi tietoa. (Rautava & Perttu 2002, 65, 84.)

Myös Isotalo (2023) pohtii, miten nuorten seurustelusuhteissa kokema väkivalta tunnistettaisiin siinä missä parisuhdeväkivaltakin. Seurusteluväkivallan ennaltaehkäisyn näkökulmasta on tärkeää, että työ huomioi sekä väkivallan uhrin että tekijän. Ennaltaehkäisevä työ ja tiedon lisääminen väkivallasta on tärkeää myös nuorille, jotka eivät ole uhrin tai tekijän roolissa, vaan sivusta kuulijana tai näkijänä. Nuoren kuullessa väkivaltakokemuksesta kaveriltaan, olisi tärkeää, että kuulija tunnistaisi kyseessä olevan väkivallan ja ehdottaisi avun hakemista, jottei asia jää vain heidän keskenään käsiteltäväksi. (Isotalo 2023, 134–135.)

Kovasen (2019) tutkimuksessa nuoret nostavat esiin sen, miten tärkeää on, että myös pojat saavat olla herkkiä, eikä herkkyyttä tarvitse hävetä. Nuoret kokevat, että turvaa seurustelusuhteeseen tuo oikeat keinot käsitellä ja hyväksyä haastavia tunteita, kuten vihaa tai omaa väkivaltaisuutta. Onkin tärkeää, että nuorille

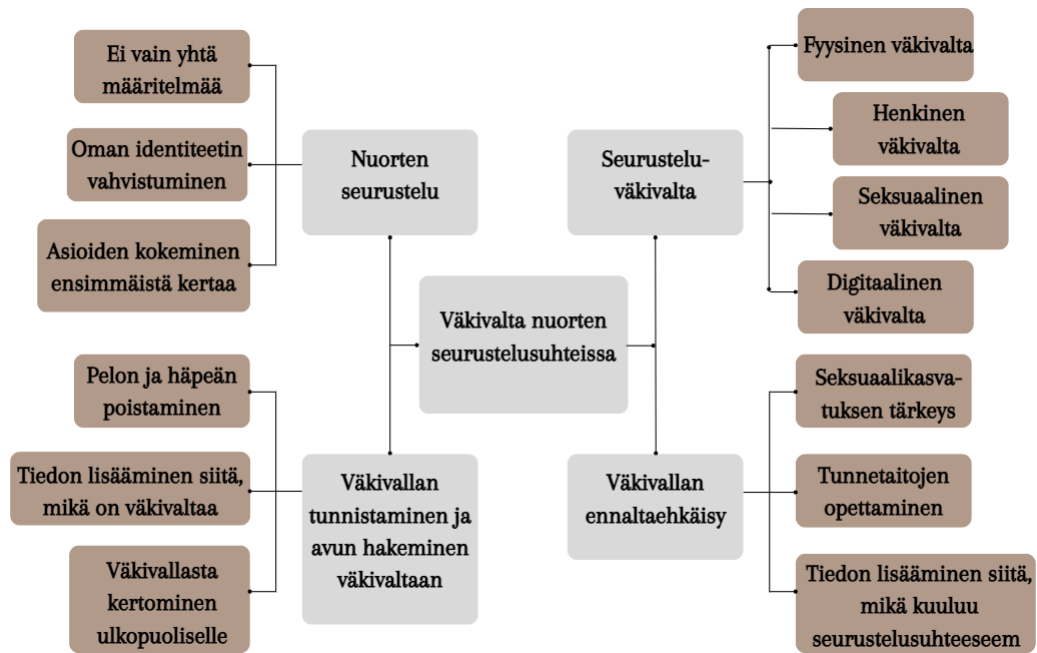
opetetaan ero hyvän ja pahan välillä, heille puhutaan tunnetaidoista ja nuoria autetaan erilaisten tunteiden käsittelemisessä jo mahdollisimman nuoresta asti. Nuoret painottavat, miten tärkeää olisi, että seksuaalisuudesta ja seksistä pystyttäisiin puhumaan avoimemmin ilman siihen liitettävää häpeää tai syyllistämistä. Oikean tiedon antaminen sekä hellyyden ja läheisyyden tuomista iloista kertominen, ovat nuorten mielestä hyvä pohja terveelle seurustelusuhteelle. (Kovanen 2019, 47.) Seurustelusuhteissa tapahtuvan seksuaaliväkivallan yleisyys herättää pohtimaan nuorille tarkoitetun seksuaalikasvatuksen tavoitettavuutta (Isotalo 2023, 135).

3.4 Teorialuvun yhteenveto

Väkivalta nuorten seurustelusuhteissa on käsitteenä laaja ja monille aiheena vaikea käsitellä. Väkivalta näyttäytyy monella eri tavalla (kuvio 2) ja usein väkivallan eri muodot kietoutuvatkin keskenään yhteen. Nuorten seurustelusuhteissa useimmin esiintyviä seurusteluväkivallan muotoja ovat työssäkin tarkastellut fyysinen, henkinen, seksuaalinen ja digitaalinen väkivalta. Fyysinen väkivalta on usein helpoimmin tunnistettavissa, jos väkivalta jättää esimerkiksi uhriin näkyviä jälkiä. Fyysinen väkivallan teko ei kuitenkaan aina jätä jälkiä, jolloin se voi olla vaikeammin havaittavissa. Henkinen väkivalta on uhrin alentamista ja kontrollointia. Se on lähes poikkeuksetta osa myös muita väkivallan muotoja. Seksuaalinen väkivalta on toisen seksuaalisen koskemattomuuden loukkaamista. On tärkeä muistaa, että myös seksuaalinen häirintä, kuten toisen ulkonäön epäasiallinen kommentoiminen, kuuluu seksuaaliväkivaltaan. Digitaalinen väkivalta on sosiaalisen median ja puhelimien välityksellä yleistynyttä ja siten yhä useampi nuori kertoo kokeneensa digitaalista väkivaltaa.

Kaaviossa (kuvio 4) on esitetty nuorten seurusteluväkivaltaan liittyviä tekijöitä. Nuoruusvuodet ovat usein täynnä muutoksia ja näin monille haastava ajanjakso elämässä. Nuoruudessa aloitetut seurustelusuhteet ovat usein nuoren ensimmäisiä romanttisia ihmissuhdekokemuksia ja täynnä ensimmäistä kertaa koettavia asioita. Nuoret eivät välttämättä tunnista seurustelusuhteissaan tapahtuvaa väkivaltaa tai osaa erottaa väkivallan muotoja toisistaan. Kun riittävää tietotaitoa asiasta ei ole, on väkivaltaisesta suhteesta vaikea lähteä pois tai väkivaltaan hakea

apua. Pelko, häpeä sekä tarve vähätellä koettua väkivaltaa ovat usein avun hakemisen tiellä. Apua on vaikea myös tarjota, jos uhri ei tunnista kokeneensa tai käyttäneensä väkivaltaa. Seurusteluväkivaltaa voidaan ennaltaehkäistä muun muassa tietotaidon lisäämisellä ja avoimen keskustelukulttuurin luomisella.

KUVIO 4. Väkivalta nuorten seurustelusuhhteissa

4 KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TOTEUTUS

4.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Teemme opinnäytetyön kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Kirjallisuuskatsauksella kartoitamme, millaista tutkittua tietoa seurusteluväkivallasta on olemassa, haemme vastauksia esitettyihin tutkimuskysymyksiin sekä vertailemme aineistoista saatuja tietoja keskenään. Salmisen (2011) mukaan kirjallisuuskatsaus on menetelmä, jossa tutkitaan jo aiemmin tehtyjä tutkimuksia. Sen avulla kootaan aiempien tutkimusten tuloksia yhteen lähtökohdaksi uusille tutkimuksille eli tehdään ”tutkimusta tutkimuksesta”. Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on sekä kehittää olemassa olevaa teoriaa että rakentaa uutta. Kirjallisuuskatsaus rakentaa kokonaiskuvaa jostain tietystä asiakokonaisuudesta, ja sen avulla voidaan pyrkiä tunnistamaan olemassa olevaan tietoon liittyviä ongelmia. (Salminen 2011, 3–4.) Myös Vilkan (2023) mukaan kirjallisuuskatsausta voidaan käyttää, kun halutaan esimerkiksi rakentaa suosituksia tai erilaisia työkaluja, löytää uusia menetelmiä sekä kuvata mitä jo aiempien tutkimusten avulla tiedetään aiheesta (Vilka 2023, 22–23).

Eri kirjallisuuskatsauksen tyypeistä kuvaileva kirjallisuuskatsaus on yksi yleisimmin käytetyistä. Se on yleiskatsaus tietystä asiakokonaisuudesta, eikä sitä rajaa tiukat tai tarkat säännöt. Kirjallisuuskatsausta tehdessä aineistoja käytetään laajasti, eikä aineistojen valintaa rajoita metodiset säännöt. Se mahdollistaa tutkittavan ilmiön laaja-alaisen kuvaamisen ja tarvittaessa ilmiön ominaisuuksien luokittelun. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen katsotaan tuovan esiin uusia tutkittavia ilmiöitä, mutta katsaus voi toimia myös itsenäisenä työmenetelmänä. (Salminen 2011, 6.) Kirjallisuuskatsaus onkin luonteeltaan monimenetelmällinen ja analyytinen tutkimustapa. Siinä yhdistyvät sekä ennalta suunniteltu että järjestelmällinen tutkimusten hakuprosessi, tutkimuskysymykseen vastaavien tutkimusten valitseminen, näiden tutkimusten kriittinen lukeminen ja arviointi, analyysi eli tietojen vertailu sekä tietojen yhdistäminen uuden tiedon tuottamiseksi. (Vilka 2023, 22.)

Vilka määrittelee (2023) kirjallisuuskatsauksen tekemisen systemaattiseksi työksi. Systemaattisuudella tarkoitetaan siis sitä, että kirjallisuuskatsaus noudattaa vaihe vaiheelta järjestelmällisesti etenevää menettelytapaa. Tämän avulla määritellään, miten työn eri vaiheita lähestytään ja miten niissä toimitaan. (Vilka 2023, 30.) Kangasniemi ym. (2013) jäsentelevät kirjallisuuskatsauksen eri vaiheiden kokonaisuudeksi ja kuvailevat näiden vaiheiden erityispiirteitä. Ensimmäinen vaihe kirjallisuuskatsausta tehdessä on tutkimuskysymyksen muodostaminen. Tutkimuskysymyksen muodostaminen ohjaa koko tutkimusprosessia ja on näin kuvailevan kirjallisuuskatsauksen keskeinen tekijä. Kirjallisuuskatsausta tarkastellaan usein sen tutkimuskysymyksen kautta, joten on tärkeää, että tutkimuskysymys on tarkkaan mietitty. Jotta tutkittavaa ilmiötä voidaan tarkastella mahdollisimman syvällisesti, täytyy tutkimuskysymyksen olla riittävän täsmällinen ja rajattu. Toisaalta, jotta tutkittavaa ilmiötä voidaan tarkastella mahdollisimman monista näkökulmista, voi tutkimuskysymys olla myös mahdollisimman väljä. (Kangasniemi ym. 2013, 295.)

Lähtiessämme kirjoittamaan kirjallisuuskatsausta, olemme valinneet ja tarkastelleet eri aineistoja tutkimuskysymystemme ohjaamana. Lähisuhdeväkivallasta on saatavilla paljon tutkittua tietoa, mutta sen alakäsitteestä, nuoria koskettavasta seurusteluväkivallasta, tietoa on saatavilla vähemmän. Jotta nuorten seurusteluväkivaltaa voitaisiin tunnistaa ja ennaltaehkäistä, on ymmärrettävä, millaista väkivaltaa nuorten seurustelusuhteissa on. Tästä syystä asetimme työlle kaksi tutkimuskysymystä, jotka tukevat toisiaan. Syvennymme aineistojen avulla tarkastelemaan, millaista väkivaltaa nuorten seurustelusuhteissa esiintyy ja kuinka nuorten keinoja sekä valmiuksia väkivallan tunnistamiseksi voidaan tukea.

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen kirjoitusprosessin toinen vaihe on aineiston valinta. Aikaisemmin valittu tutkimuskysymys ohjaa aineiston valintaa. Aiemmin julkaistu ja tutkittavan aiheen kannalta merkityksellinen tutkimustieto luo pohjan kuvailevan kirjallisuuskatsauksen aineistoksi. (Kangasniemi ym. 2013, 295.) Aineistojen haku kirjallisuuskatsauksia varten on monipuolista. Kirjallisuuskatsauksissa tutkitaan mm. konferenssijulkaisuja tai -tiivistelmiä, arvioituja opinnäytetöitä ja

väitöskirjoja sekä asiakirjoja ja ammatillisia raportteja (Vilka 2023, 73). Kirjallisuuskatsausta varten hakemistamme aineistoista olemme rajanneet pois aineistot, jotka eivät vastaa tutkimuskysymyksiimme.

Vilka (2023) kuvaa aineiston hakuprosessia jäsennellyksi, läpinäkyväksi ja tutkimuskysymykseen suhteutettuna kattavaksi. Prosessi on tarkoitus toteuttaa käyttäen ennalta suunniteltua, perusteltua ja toistettavaa menetelmää. (Vilka 2023, 123.) Kangasniemen ym. (2013) mukaan kirjallisuuskatsauksen aineiston valintaprosessi voidaan tehdä kahdella tavalla. Se voidaan tehdä implisiittisesti, jolloin aineiston valinnassa ei eritellä erikseen aineiston hankintaan valittuja tietokantoja tai valinnassa käytettyjä sisäänotto- ja arviointikriteereitä. Aineistonhakuprosessi ei ole tällöin kovin yksityiskohtainen. Implisiittisesti valitun aineiston luotettavuus sekä osuvuus kuvataan raportin tekstissä eli esittelemällä valittua kirjallisuutta sekä aineiston valinnan perusteita. (Kangasniemi ym. 2013, 295–269.)

Eksplisiittisessä aineiston valinnassa taas aineiston ja kirjallisuuden valinta kuvataan tarkemmin. Käytännössä tällöin kuvataan aineiston valintaprosessin eri vaiheet näkyviin. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen aineiston haut tehdään manuaalisesti esimerkiksi valituista lehdistä sekä sähköisesti eri tietokannoista. Lisäksi hauissa hyödynnetään aika- sekä kielirajauksia, jolloin hakuja ohjaa kirjallisuuskatsaukselle asetettu tutkimuskysymys. Eksplisiittisessä aineiston valinnassa keskeistä on valittavan tutkimuksen sisältö sekä valitun tutkimuksen sisällön suhde muihin tutkimuksiin sekä valittuun tutkimuskysymykseen. (Kangasniemi ym. 2013, 295–296.) Myös Vilka (2023) määrittelee, miten tutkimukseen tuleva aineisto voidaan määritellä hyvin julkaisuvuoden tai aineiston kokoamisen ajankohdan mukaan (Vilka 2023, 161). Opinnäytetyötä varten teimme eksplisiittistä aineiston valintaa. Rajasimme käyttämämme aineistot aika- sekä kielirajauksin. Lisäksi käytimme tietokannoista niitä, jotka parhaiten tukivat opinnäytetyömme aiheita (liite 3).

Kolmantena vaiheena on tutkittavan ilmiön kuvailun rakentaminen. Vilka (2023) määrittelee, miten aineiston valinnan jälkeen kirjallisuuskatsauksessa tutkittavaksi valitaan vain katsauksen kannalta merkitykselliset tutkimukset. Aineiston

valinnan jälkeen sisältöanalyysissä tulisi olla jäljellä enää ne tutkimukset, joiden avulla pystytään vastaamaan esitettyihin tutkimuskysymyksiin. (Vilka 2023, 201.) Aineiston tarkastelun tulee tehdä kriittisesti yhdistämällä ja analysoimalla aineistojen sisältöä. Kuvailussa aineistojen olennaisimmat tulokset tiivistetään selkeäksi kokonaisuudeksi. Aineistojen jäsentelyn jälkeen ja prosessin viimeisessä vaiheessa tarkastellaan kirjallisuuskatsauksen tuloksia. Tällöin pohditaan ja arvioidaan saatujen tulosten sekä tutkimuksen etiikkaa ja luotettavuutta. (Kangasniemi ym. 2013, 297.) Saimme tutkimusten aineistojen sisältöä vertailemalla kirjallisuuskatsauksen tulosten yläluokiksi kaksi yläluokkaa. Yläluokkien avulla jäsentelimme saadut tulokset vastaamaan tutkimuskysymyksiimme (liite 4).

4.2 Aineiston haku ja valinta

Toteutimme kirjallisuuskatsausta varten aineistonhakuja eksplisiittisesti yllä kuvattuja menetelmiä käyttäen. Aineistoja valitessa rajasimme haettavien aineistojen julkaisuajan sopimaan tiettyyn aikarajaan sekä kielirajaukset suomen ja englannin kieleen. Peilasimme saatavien aineistojen suhdetta tutkimuskysymyksiin sekä muihin aineistoihin. Jotta kirjallisuuskatsauksesta saataisiin mahdollisimman luotettava, tuntui eksplisiittinen aineistonhaku parhaimmalta vaihtoehdolta.

Aloitimme tämän opinnäytetyön aineiston keräämisen perehtymällä ja syventymällä ensiksi aiheeseen liittyvään materiaaliin. Perehtymisen pohjalta lähdimme määrittelemään erilaisia hakusanoja- ja lausekkeita, jotka olisivat olennaisia opinnäytetyömme kannalta. Käytimme hakusanoina sanoja “seurusteluväkivalta”, “nuoret”, “ dating violence”, “teenagers”, “adolescence” ja “prevention”. Näistä sanoista muodostimme hakulausekkeiksi “seurusteluväkivalta AND nuoret” sekä “dating violence AND teenagers”. Lisäksi käytimme hakusanoja “dating violence in adolescence” sekä “dating violence prevention.” Teimme tiedonhakuja sekä englannin- että suomen kielellä. Haimme aineistoja laajasti eri tietokannoista, mutta päädyimme valitsemaan ne, jotka tuottivat parhaimmat hakutulokset. Nämä tietokannat olivat Tuni Andor, Finna sekä Social Services Abstracts (ProQuest) (liite 3). Rajasimme hakuja ajallisesti vuosiin 2014–2024, jolloin aineistojen määrä väheni huomattavasti. Lisäksi teimme aineistonhaussa tietoista rajausta

rajaamalla haettavat aineistot aineistotyyppin mukaan kirjoihin, Pro Gradu- tutkielmiin, artikkeleihin sekä väitöskirjoihin. Näiden tietokannoista tehtyjen hakujen lisäksi haimme tietoa manuaalisesti seurusteluväkivaltaan liittyvien artikkeleiden ja eri opinnäytteiden lähdeluetteloista.

TAULUKKO 1. Aineiston haku

Tietokanta	Hakusanat	Tulokset	Valitut aineistot
Tuni Andor	“Dating violence”	147	2
	“Dating violence in adolescence”	3	1
	“seurusteluväkivalta AND nuoret” ja “seurusteluväkivalta”	1	
	“		
Social Services Abstracts (ProQuest)	“Dating violence in adolescence”	2	1
Finna.fi	“Dating violence”	80	
	“Dating violence prevention”	14	1
	“Seurusteluväkivalta AND nuoret”	37	3
	“Seurusteluväkivalta”	30	1

Saimme yllä olevista tietokannoista määrittelemillämme hakusanoilla ja rajauksilla yhteensä 314 tulosta (taulukko 1). Englannin kielellä hakuja vastaavia aineistoja saimme 246 ja suomenkielisiä aineistoja 68. Suomen kielistä tutkimusta seurusteluväkivallasta on saatavilla rajallisesti. Työssä olemme käyttäneet yhtäläi-

sesti saatavilla olevia englannin ja suomenkielisiä tutkimuksia. Aineistojen otsikoiden perusteella tarkastelimme tarkemmin 50 aineistoa. Tarkastelun jälkeen peilasimme aineistoja tutkimuskysymyksiimme sekä sisäänotto- ja poissulkukriteereihimme. Valitsimme tämän jälkeen työhön yhdeksän aineistoa. Kaksi katsauksessa käyttämistämme aineistoista on löydetty manuaalisen haun kautta. Kirjallisuuskatsausta varten meillä on siis kasassa yhdeksän näillä hakukriteereillä haettua aineistoa sekä kaksi manuaalisesti haettua aineistoa eli yhteensä yksitoista aineistoa.

Aineiston sisäänottokriteerit:

- Aineisto vastaa tutkimuskysymyksiimme
- Tutkimus on julkaistu 2014–2024
- Tutkimus on kirjoitettu suomen tai englannin kielellä

Aineiston poissulkukriteerit:

- Aineisto ei vastaa tutkimuskysymyksiimme
- Tutkimus on julkaistu ennen vuotta 2014
- Tutkimus ei ole kirjoitettu suomen tai englannin kielellä

4.3 Aineiston analyysi

Opinnäytetyömme aineiston analyysimenetelmänä käytimme aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen analyysivaiheen tavoitteena on selvittää vastaukset asetettuihin tutkimuskysymyksiin (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2015, 221). Aineistolähtöisessä analyysissä pyritään saamaan aikaan teoreettinen kokonaisuus. Analyysi tehdään valitsemalla aineistosta tutkimuksen tarkoituksen ja tehtävänasettelun mukaiset analyysiyksiköt. Yksinkertaistettuna aineistolähtöinen sisällönanalyysi pitää sisällään kolme päävaihetta. Ensimmäinen vaihe sisältää aineiston pelkistämisen, toisessa vaiheessa aineisto ryhmitellään ja viimeisessä vaiheessa luodaan tutkimukselle teoreettiset käsitteet. (Tuomi, Sarajärvi 2018, 122, 212.)

Aloitimme kirjallisuuskatsauksen aineiston analyysin rajaamalla valituista aineistoista pois kohdat, jotka eivät olleet olennaisia tutkimuskysymystemme kannalta.

Teimme taulukon, johon kokosimme aineistoista löytyvät, tutkimuskysymyksiin vastaavat alkuperäisilmaukset. Lisäksi käännsimme englanninkieliset ilmaukset suomeksi. Taulukoinnin jälkeen tekstistä löytyneet alkuperäisilmaukset pelkistettiin. Aineiston pelkistämisen jälkeen, teimme aineiston ryhmittelyä jaottelemalla pelkistetyt ilmaukset neljään alaluokkaan. Näiden alaluokkien pohjalta loimme kaksi yläluokkaa. Aineiston analyysi on kuvattuna taulukkoon, joka löytyy tämän opinnäytetyön liitteistä (liite 4).

5 KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TULOKSET

5.1 Seurusteluväkivallan ilmeneminen

Nuorten seurusteluväkivaltaa on tähän mennessä tutkittu Suomessa vain vähän. Anu Isotalon (2023) tekemä tutkimus Väkiältä nuorten seurustelusuhteissa on ainut aiheesta suomessa tehty tutkimus vuodelta 2023 tai sen jälkeen. Kyseinen tutkimus on tehty pohjautuen kouluterveyskyselyihin, joiden avulla on kartoitettu seurustelusuhteissa olevia yläasteikäisiä sekä toisen asteen opiskelijoita. Seurusteluväkivallan esiintyvyyttä on Suomessa yleensä tarkasteltu yksittäisten kysymysten avulla eli kartoittaen vain jotain tiettyä väkivallan osa-aluetta. Nuorisoriikoskyselyssä esiin tulleista vastauksista perusopetuksen 9.-luokkalaisista kaksi prosenttia sekä tytöistä että pojista kertoi viimeisen vuoden aikana seurustelukumppanin käyneen fyysisesti käsiksi. (Isotalo 2023,7–8.) Vaikka suomalaista tutkimusta seurusteluväkivallasta on vähän, on Isotalo tehnyt merkittävää tutkimustyötä aiheen parissa.

Opinnäytetyölle asetimme kaksi tutkimuskysymystä. Ensimmäisessä kysymyksessä haimme vastausta siihen, millaista väkivaltaa seurustelusuhteissa ilmenee. Kirjallisuuskatsaukseen valikoitujen tutkimusten tuloksia tarkastellessa voidaan huomata, miten seurusteluväkivalta ilmenee monin eri tavoin. Tutkimukset kuvaavat seurusteluväkivallan moniulotteisuutta (Aaltonen 2012, 11; Hakkarainen 2019, 8; Siltala ym. 2022,12; Isotalo 2023, 134). Väkiöllän muotoja on monia erilaisia, mutta kuten tutkimuksista käy ilmi, ei niitä voi väkiöllän tarkastellessa erottaa toisistaan. Esimerkiksi Ayu ym. (2023) kirjoittavat, miten nuorten kokemat väkiöllän muodot nivoutuvat usein yhteen (Ayu ym. 2023, 1511). Seurusteluväkivaltaa voi kokea kuka tahansa sukupuolesta tai iästä riippumatta, mutta kuten Aaltonen (2012) tuo esille, on väkiöllän seurustelusuhteissa yleensä miehen naiseen kohdistamaa (Aaltonen 2012,121). Kovanen (2019) tutkimusten mukaan Suomessa seurusteluväkivaltaa kokeneet nuoret ovat olleet 19–21-vuotiaita. (Kovanen 2019, 10). Kuitenkin esimerkiksi Isotalon (2023) tutkimus osoittaa, miten jo yläasteikäiset nuoret kertovat kokemastaan väkiöllän (Isotalo 2023, 8).

Suomalaisessa väkivaltatutkimuksessa esiin nousseet nuorten väliset väkivalta-tilastot tukevat myös kansainvälisistä tutkimuksista saatuja tuloksia. Nuorten välinen seurusteluväkivalta on kansainvälisesti katsottuna suuri ongelma, eikä Suomi ole tässä poikkeus. Kouluterveyskyselyn (2019) mukaan 8. ja 9. luokan oppilaista seurustelee noin 17 prosenttia. Myös lukiolaisista 26 prosenttia sekä ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista 34 prosenttia kertoo olevansa seurustelusuhteessa. (Kovanen 2019, 8–10.) Wolfe ja Temple (2018) nostavat kirjassaan esiin, miten seurustelu näyttäytyy maailmalla. Yhdysvaltalaisen tutkimusten mukaan, 25 prosenttia 12- vuotiasta, 50 prosenttia 15-vuotiaista ja 70 prosenttia 18-vuotiaista nuorista kertovat seurustelleensa. (Wolfe & Temple 2018, 4–5) Tarkasteltaessa seurustelevien nuorten määrää, voidaan väkivaltatilastoissa esiintyvien prosenttien todeta olevan määrään nähden isoja. Esimerkiksi Isotalon (2023) tutkimustuloksista nähdään, miten sekä lukio että peruskouluikäisistä opiskelijoista 16 prosenttia kertoo kohdanneensa seurusteluväkivaltaa. Ammattikoulua käyvistä nuorista määrä oli 19 prosenttia. (Isotalo 2023, 30.)

Wolfen ja Templen (2018) tutkimusten mukaan, fyysinen seurusteluväkivalta koskettaa noin yhtä viidestä nuoresta ja seksuaalinen väkivalta yhtä kymmenestä. Fyysistä, henkistä ja seksuaalista väkivaltaa tutkittaessa, tulokset kertovat 14–21- vuotiaiden nuorten joutumisesta fyysisen, henkisen ja seksuaalisen seurusteluväkivallan uhriksi. Tytöistä 51 prosenttia ja pojista 43 prosenttia ilmoitti joutuneensa jonkun seurusteluväkivallan muodon uhriksi. Lisäksi 50 prosenttia tytöistä ja 35 prosenttia pojista kertoi syyllistyneensä johonkin seurusteluväkivallan muotoon. (Wolfe & Temple 2018, 4–5.) Myös Reidy ym. (2018) tutkimus tukee tätä havaintoa. Tutkimuksen mukaan poikiin verraten tytöt syyllistyivät useammin henkiseen tai fyysiseen väkivaltaan, kun taas pojat ilmoittivat syyllistyneensä seksuaaliseen väkivaltaan 50 prosenttia tyttöjä useammin. (Reidy ym. 2018.)

Isotalo (2022) on tutkinut poliisien tulkintoja suostumuksesta ja seksuaaliväkivalta lasta nuorten seurustelusuhteissa. Tutkimuksen mukaan kaikista vuonna 2018 poliisin tietoon tulleista raiskauksista tekijöistä 27 prosenttia ja uhreista 35 prosenttia oli 15–20-vuotiaita. Alaikäisiin kohdistuneissa seksuaalirikoksissa lähes 50 prosenttia tapauksista tekijänä on ollut 15–24-vuotias miespuolinen henkilö.

Rikosuhritutkimusten mukaan kaikista ikäryhmistä 15–24- vuotiaisiin kohdistuu eniten seksuaaliväkivaltaa. Tästä syystä tutkimuksissa on otettu huomioon nuorten seurustelukumppanien osuus, koska nuoruuden ensimmäiset seurustelusuhteet ajoittuvat useimmiten tähän ikävaiheeseen ja tutkimusten mukaan seksuaaliväkivalta on yleisintä seurustelukumppaneiden välillä. (Isotalo 2022, 276–279.) Myös Isotalon (2023) tekemässä toisessa kyselytutkimuksessa kyselyn vastauksista käy ilmi, että tutkimuksen aikana seurustelusuhteessa olevista vastaajista jopa 25 prosenttia kertoi kokeneensa ainakin kerran jotain seksuaaliväkivallan muodoista kumppaninsa taholta. Tytöistä 37 prosenttia kertoi kokeneensa seksuaaliväkivaltaa suhteen aikana, poikien vastaava osuus oli 15 prosenttia. (Isotalo 2023, 54–58.) Heterosuhteissa nuoret naiset suostuvatkin usein seksiin vasten omaan tahtoaan vain miellyttääkseen poikaystävänsä seksuaalisia tarpeita. Tämä voi osaltaan selittää seksuaaliväkivaltaan liittyviä tilastoja ja sitä, kuinka vasta saadun tiedon kautta nuori ymmärtää, ettei tapahtunut olekaan ollut suostumuksellista.

Tutkimuksissa nousi esiin henkisen väkivallan moniulotteisuus. Vaikka henkinen väkivalta jää usein huomaamatta tai fyysisen väkivallan jalkoihin, on tutkimusten mukaan henkinen väkivalta yleisin nuorten kokema väkivallan muoto. Se on yleensä läsnä kaikissa muissa väkivallan muodoissa. (Kovanen 2019, 22; Siltala 2022, 74; Isotalo 2023, 29.) Esimerkiksi Isotalon (2023) tekemästä kyselystä saatiin 1206 vastausta. Vastausten perusteella 42 prosenttia joskus seurustelusuhteessa olleista nuorista on kertonut kumppanin kohdistaneen häneen henkistä väkivaltaa. Kyselyn mukaan peruskoulun 9. luokalla opiskelevista vastaajista 38 prosenttia, lukiossa opiskelevista 45 prosenttia sekä ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevista vastaajista 44 prosenttia kertoi kokeneensa seurustelusuhteensa aikana henkistä väkivaltaa. Tulosten mukaan, tytöt raportoivat henkisen väkivallan uhrikokemuksista poikia enemmän. (Isotalo 2023, 29.) Myös Tuomisen ja Seppäsen (2023) tutkimuksessa henkinen väkivalta nousi yleisimpänä seurusteluväkivallan muotona. Suurin osa heidän tekemäänsä kyselyyn vastanneista nuorista sanoitti kokeneensa seurustelusuhteessaan henkistä väkivaltaa. (Tuominen ja Seppänen 2023, 36–38.)

Digitalisoitumisen myötä myös väkivalta on saanut uusia piirteitä. Tutkimuksissa kuvataan seurustelusuhteissa olleiden nuorten uhrikokemuksia digitaalisesta väkivallasta. Tutkimuksissa nousee esiin, miten älypuhelimet ja sosiaalinen media mahdollistavat uusien väkivallan muotojen, kuten alastonkuvien ja –videoiden lähettämisen lisääntymisen ja näin digitaalisen väkivallan yleisyyden nuorten keskuudessa. (Wolfe & Temple 2018, 6; Isotalo 2023, 72.) Isotalon (2023) tekemään kyselyyn vastanneista nuorista melkein puolet (49 %) oli kokenut jotain digitaalisen väkivallan muotoa suhteen aikana. Kumppanin tekemää digitaalista väkivaltaa on kohdannut tytöistä 54 prosenttia eli yli puolet sekä pojista 45 prosenttia. 38 prosenttia piti vakavimpana kokemuksena sitä, jos nuoren kumppani vahti hänen toimiaan esimerkiksi seuraamalla sosiaalisen median kautta tai tarkkailemalla viestien lähettämistä. Kysyttäessä syitä digitaaliseen väkivaltaan syyllistymiselle, esiin nousivat muun muassa mustasukkaisuuden ja vihan tunteet. (Isotalo 2023, 70–85.) Kovasen (2019) tutkimuksessa seksuaalista häirintää puhelimessa tai internetissä on edellisen vuoden aikana kokenut perusopetuksen 8. ja 9. luokan oppilaista 17 prosenttia, lukioikäisistä 16 prosenttia ja ammatillisen opilaitoksen opiskelijoista 14 prosenttia. Luvut ovat liian korkeita ja tekevät näkyväksi maailmaa, jossa tämän päivän nuoret elävät. (Kovanen 2019, 8.)

5.2 Seurusteluväkivallan ennaltaehkäisy

Toinen tälle opinnäytetyölle asetettu tutkimuskysymys kartoitti, millä tavoin voidaan tukea ennaltaehkäisevästi nuorten valmiuksia tunnistaa seurusteluväkivaltaa. Tutkimusten tuloksia tarkasteltaessa yksi keskeinen asia seurusteluväkivallan ennaltaehkäisyssä on nuorten tietouden lisääminen seurustelusta, läheisyydestä sekä seksistä. Nuoret tarvitsevat tietoa omista rajoistaan sekä riitelyn ja väkivallan eroista. Ilman tarvittavaa tietotaitoa, eivät nuoret itse osaa nähdä mikä kuuluu seurusteluun ja mikä ei. Väkivallan ennaltaehkäisy lähtee niin nuorista itsestään, mutta erityisesti yhteiskunnan asenteista ja rakenteista. Tutkimuksessaan Wolfe ja Temple (2018) tuovatkin ilmi, miten seurusteluväkivallan riskitekijänä voi olla nuoren oma usko siihen, että väkivalta suhteessa on hyväksyttyä (Wolfe & Temple 2018, 91).

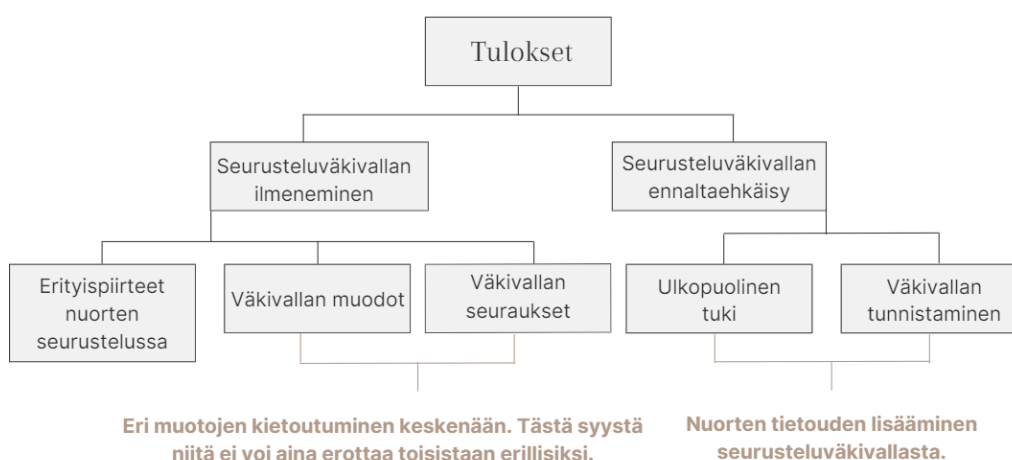
Kun nuorille opetetaan jo varhain, miten väkivalta on väärin eikä sitä tarvitse missään muodossa hyväksyä, vähentää se nuorten riskiä joutua väkivaltaiseen suhteeseen uudestaan. Kuten Kovanen (2019) tutkimus nosti esiin, monet jo väkivaltaisesta suhteesta irrottautuneet nuoret olivat joutuneet väkivaltaiseen suhteeseen uudestaan (Kovanen 2019, 12). Tarvittavan tuen avulla nuorten olisi helpompi tunnistaa jo hyvissä ajoin mahdolliset väkivallan varoitusmerkit. Kuitenkin myös avun saaminen väkivaltaiseen käyttäytymiseen olisi ensiarvoisen tärkeää. Näin nuoret saisivat keinoja hillitä omia tunteitaan sekä löytää muita, väkivallattomia keinoja ratkaista vaikeita tunteita.

Kovasen (2019) tutkimukset nostavat esiin, miten ensimmäinen askel väkivaltaisesta suhteesta selviytymisestä on asiasta puhuminen jollekin ulkopuoliselle (Kovanen 2019, 36). Väkivallasta puhuminen ei kuitenkaan ole helppoa. Asiaan liittyy valtavasti pelkoja sekä häpeää, mitkä saattavat estää väkivallasta puhumista. Nuori saattaa myös syyttää väkivallasta itseään, jolloin avun hakeminen vaikeutuu entisestään. Myös Karjalainen (2023) painottaa, miten väkivallan salailu tai peittely ei lopeta väkivaltaa (Karjalainen 2023, 143). Myös yhteiskunnallisella tasolla ajatellen väkivallasta selviytyminen ja väkivaltaisen käyttäytymisen lopettaminen alkaa sillä, että asiasta puhutaan. Isotalo (2022) nostaa esiin, miten useat poliisit uskoivat nuorten tyttöjen haavoittuvan aseman voivan liittyä nuoruuden ensimmäisiin intiimikokemuksiin, joissa ilmaisu omista rajoista, toiveista ja tunteista ei ole ollut yksikertaista tai edes mahdollista sanojen puuttuessa. (Isotalo 2022, 276–279.) Onkin tärkeää, että nuoret saavat apua ja keinoja väkivallan puheeksi ottoon sekä omien rajojen sanalliseen esiin tuomiseen.

Aiempien tutkimusten mukaan nuoret hakeutuvat harvoin avun piiriin kokiessaan seurusteluväkivaltaa (Kovanen 2019, 36). Tuomisen ja Seppäsen (2023) tutkimuksen tulokset vahvistavat tätä havaintoa. Heidän tutkimukseensa vastanneista, nuorista vain joka kolmannes kertoi hakeneensa apua kokemaansa seurusteluväkivaltaan. Apua tarjoavat palvelut ovat usein hajallaan, eikä nuorella välttämättä ole tarvittavaa tietoa siitä, mistä oikeanlaista apua saisi tarpeeksi ajoissa. Kuitenkin nuoret, jotka kertoivat hakeneensa apua, sanoivat saaneensa eri paikoista. Merkittävimpinä avun lähteinä nuoret pitivät aineiston mukaan omia

ystäviä ja sisaruksia sekä terveydenhuollon ammattihenkilöitä. (Tuominen ja Seppänen 2023, 39–41.)

Väkivaltaa nuorten seurustelusuhteissa on kuvattuna kuviossa 4. Nuorten välisissä seurustelusuhteissa tapahtuva väkivalta on moniulotteista ja myös kirjallisuuskatsauksen tulokset kuvaavat kuviossa 5 niiden laajuutta. Tulokset voidaan jaotella opinnäytetyön tutkimuskysymysten mukaan seurusteluväkivallan ilmeneeseen sekä siihen, miten nuorta voidaan tukea ennaltaehkäisevästi tunnistamaan seurusteluväkivaltaa. Kirjallisuuskatsauksen tuloksissa nousee esiin nuoruuden merkitys ja sen haasteet seurusteluväkivaltaa tarkasteltaessa. Seurusteluväkivallalla on monta erilaista muotoa, jotka usein kietoutuvat yhteen. Jos väkivaltaan ei puututa ajoissa, jättää väkivalta uhriin syvät jäljet. Seurusteluväkivallan ennaltaehkäisyssä tärkeimpänä teemana nousi esiin ulkopuolisen tuen merkitys ja nuorten tietouden lisääminen seurusteluväkivallasta. Näillä tekijöillä on iso merkitys seurusteluväkivallan tunnistamisessa sekä avun piiriin pääsemisessä.

KUVIO 5. Kirjallisuuskatsauksen tulokset

6 OPAS SEURUSTELUVÄKIVALLAN TUNNISTAMISEKSI

6.1 Toiminnallinen opinnäytetyö menetelmänä

Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on luoda konkreettinen tuotos, jota voidaan käyttää osana jonkin organisaation tai yrityksen toimintaa. Tällainen tuotos voi olla esimerkiksi fyysinen tapahtuma, video tai kirjallinen opas. Toiminnallisessa opinnäytetyössä on kaksi vaihetta. Se pitää sisällään raportti osuuden sekä sen pohjalta luodun tuotoksen. Raportin kautta esiin tulee tietoperusta sekä aiheen teoreettinen viitekehys. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9–10, 30, 41–42.) Tässä opinnäytetyössä toteutamme raportin kirjallisuuskatsauksena, jonka pohjalta konkreettisenä tuotoksena eli toiminnallisen opinnäytetyön tuloksena syntyy opas.

Airaksinen ym. (2022) määrittelee toiminnallisen opinnäytetyön kehittämistyöksi, jossa aluksi määritetään työlle tavoitteet eli tutkimuskysymykset ja näihin haetaan työssä vastausta. Aiheen toteutuksen suunnittelu, menetelmän valitseminen kehittämistyöhön, työskentelyn aikataulutustaminen sekä valmiin opinnäytetyön arvioinnin ja työstä saatavan palautteen läpikäyminen ovat tärkeitä toiminnallisen opinnäytetyön prosessin vaiheita. (Airaksinen ym. 2022, 9–11.) Tämän opinnäytetyön prosessi aloitettiin pohtimalla, miten saisimme työstä mahdollisimman käytännönläheisen ja asiakkaita hyödyttävän. Valitsimme toiminnalliseksi opinnäytetyön tuotokseksi oppaan, joka jalkautetaan nuorten naisten parissa työskenteleville ammattilaisille.

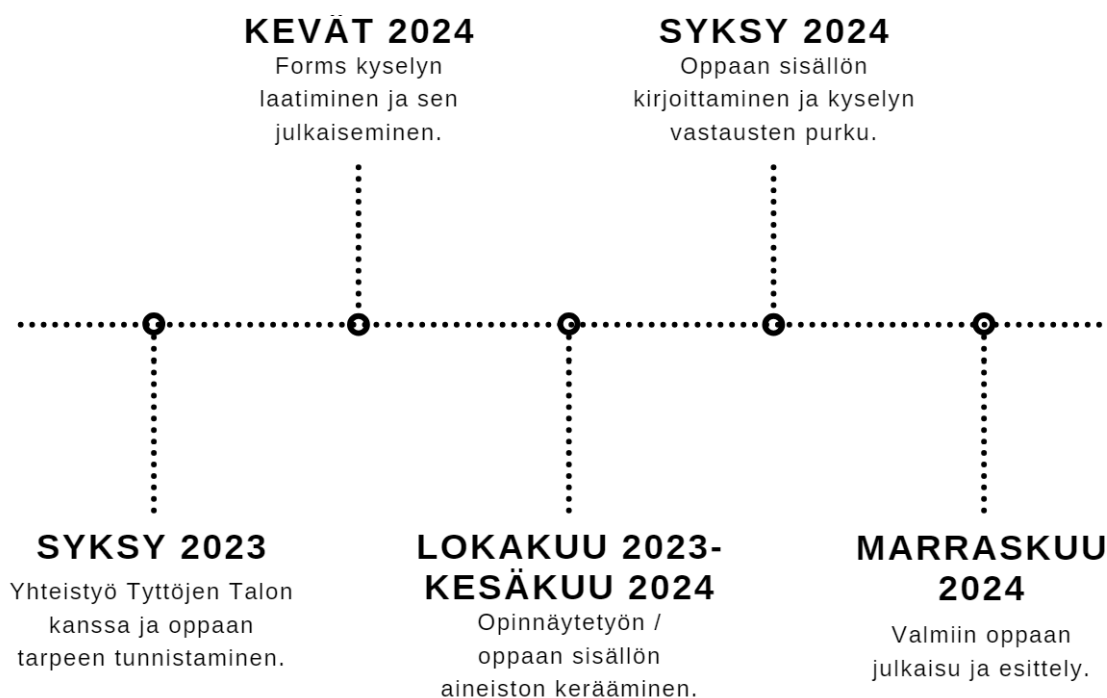
Kysely tiedonhankintamenetelmänä tuo esiin ihmisten näkemyksiä ja kokemuksia nopeasti ja sitä hyödyntämällä voidaan kerätä laajakin tutkimusaineisto (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 121). Tässä opinnäytetyössä kysely menetelmänä ei toimi työn tutkimusaineistona, vaan toiminnallisen opinnäytetyön tukena konkretisoiden kirjallisuuskatsauksen kautta saatuja tuloksia. Toteuttamamme Forms-kyselyn avulla saimme anonyymisti ja nopeasti materiaalia oppaan sisältöä varten. Kyselyn tuloksia ei analysoitu osana tutkimusaineistoa.

6.2 Toiminnallisen prosessin kuvaus

Ajatus oppaasta syntyi halusta tehdä jotain konkreettista, josta voisi olla apua ja hyötyä nuorille tytöille. Työmme aihe ja toteutustapa sopivat hyvin Tyttöjen Talon toimintaan ja siksi yhteistyö on koettu antoisaksi molemmin puolin. Olemme keränneet Tyttöjen Talolta palautetta ja ideoita opinnäytetyön kirjoitusprosessin eri vaiheissa. Ensimmäinen tapaamisemme opinnäytetyön tiimoilta pidettiin marraskuussa 2023. Tällöin työlle suunniteltiin suuntaviivat ja sovittiin yhteistyön merkitys käytännön tasolla. Työstimme työtä itsenäisesti loppu- sekä alkuvuoden ja palasimme yhteisen pöydän ääreen seuraavan kerran huhtikuussa 2024. Tällöin esittelimme alustavan suunnitelman oppaan visuaalisesta yleisilmeestä sekä rakenteesta, mistä saimme hyviä kehitysideoita jatkotyöskentelyä varten. Esittelimme esimerkiksi Tyttöjen Talon ohjaajille yhden mahdollisen vaihtoehdon oppaan kansikuvaksi. Saimme palautetta kannen antamasta heteronormatiivisesta ensivaikutelmasta, ja päätimmekin tämän pohjalta muuttaa kuvaa siten, ettei se ole yhdistettävissä mihinkään sukupuoleen. Sovimme myös samalla opasta varten tehtävän kyselyn yksityiskohdista ja julkaisuajankohdista. Kyselyn tarkoituksena oli kerätä nuorten kokemuksia, joita referoimalla saimme vahvistettua oppaan sanomaa konkreettisten esimerkkien kautta.

Kyselyn kautta kerätyt kokemukset ovat vastaajien omakohtaisia kokemuksia tai ajatuksia seurusteluväkivallasta. Kommentit keräsimme Tyttöjen Talon Instagramin kautta Microsoft Forms- kyselylomakkeella sekä viemällä kyselyn QR- koodin Tyttöjen Talon toimitilaan. Tiedotimme vastaajia kommenttien käyttötarkoituksesta ja painotimme kyselyn anonymiteettiä saatekirjeellä (liite 2). Kyselystä saadut vastaukset sellaisinaan tulivat vain meidän sekä opinnäytetyötä ohjaavan opettajan tietoon. Koska emme tieneet vastaajien henkilöllisyyttä ja vastaajat saattoivat olla myös alaikäisiä, vaikutti anonymiteetti myös siihen, ettei alaikäisten vastaajien huoltajilta tarvittu suostumusta lapsen tai nuoren kyselyyn vastaamiselle. Halusimme jättää kyselyn kysymykset avoimiksi, jotta kysymyksen asettele antaisi vastaajalle mahdollisimman vapaan tavan kertoa aiheesta (liite 1). Kysymyksen asettelut antoivat vastaajalle mahdollisuuden vastata kyselyyn myös väkivallan uhrin läheisen näkökulmasta. Tiedotimme vastaajia kyselyn tar-

koituksesta, vastauksien analysoimisesta sekä tietojen luottamuksellisesta käsittelystä (liite 2). Vastaamalla kyselyyn, vastaajat vahvistivat lukeneensa kyselyn lähtökohdat sekä käyttötarkoitukset. Kerättyjä aineistoja säilytimme pilvipalvelussa kaksoisvarmenteen takana, ja kaikki kerätty aineisto tullaan poistamaan vuoden 2024 loppuun mennessä.

KUVIO 6. Oppaan vaiheiden kuvaus

Aikajanassa (kuvio 6) on kuvattu oppaan teon eri vaiheet. Kyselyn julkaisun jälkeen aloimme keräämään kirjallisuuskatsauksen kautta tietoa opasta varten (liite 3). Kerätyn aineiston pohjalta lähdimme kirjoittamaan saatua tietoa auki oppaaseen käyttäen nuoret huomioivaa kieliasua. Sisällytimme kyselystä saadut vastaukset osaksi oppaan rakennetta. Vastaukset näkyvät oppaassa visuaalisina puhekuplina ja puhekielisinä ilmauksina. Valmiin oppaan julkaisun jälkeen, sen on tarkoitus tulla käyttöön Tyttöjen Talon työntekijöille ja tätä kautta nuorille. Esittelemme valmista opasta Tyttöjen Talon työntekijöille ja näin jalkautamme työtä käytäntöön.

6.3 Oppaan sisältö

Seurusteluväkivallan itsetunnistamisen tueksi tehdyn oppaan (liite 6) pohjalla toimii ajatus siitä, että jokaisella lapsella ja nuorella, ikään tai sukupuoleen katsomatta, tulee olla oikeus turvalliseen elämään ilman väkivaltaa, häirintää, hyväksikäyttöä tai pelkoa näihin liittyen. Tämä pitää myös sisällään oikeuden turvalliseen ja molempia osapuolia kunnioittavaan seurustelusuhteeseen. Lähdimme rakentamaan opasta tästä näkökulmasta käsin kirjallisuuskatsauksesta saatujen aineistojen sekä tulosten pohjalta. Kirjallisuuskatsauksen aineistoina olemme käyttäneet sekä suomalaista että kansainvälistä tutkimustietoa. Opas onkin kirjoitettu tämän tiedon analysoinnin eli tulosten pohjalta. Oppaan nimeksi halusimme nimen, joka kiteyttää oppaan pääajatuksen sanomatta sitä liian suoraan. Halusimme, että nimi luo helposti lähestyttävyyttä ja herättää mielenkiintoa lukijassa. Oppaan nimi ”Silloin ymmärsin” viittaa siihen, kuinka tiedon saaminen seurusteluväkivallasta johtaa seurusteluväkivallan tunnistamiseen ja sen vääryyden ymmärtämiseen (kuva 1).

KUVA 1. Oppaan kansilehti ja sisällysluettelo

Kirjallisuuskatsauksen pohjalta tehty opas (liite 6) on rakenteeltaan selkeä ja johdonmukaisesti etenevä. Jotta oppaan lukija hahmottaa helposti mitä hänen tulee tehdä, on opas tärkeää kirjoittaa ohjaavaan muotoon kuitenkin olematta tyly tai määräilevä. Tutuilta ja helpolta tuntuvatkin termit täytyy avata ja selittää tekstissä auki. (Kotimaisten kielten keskus, n.d.) Selkeän oppaan sisällön lisäksi olemme panostaneet oppaan visuaaliseen ilmeeseen, jotta se olisi mahdollisimman miellyttävä, houkutteleva ja yleisilmeeltään nuorille suunnattu. Opas sisältääkin tietoa lisäävän tekstin lisäksi aiheeseen sopivia kuvia, joiden tarkoitus on elävöittää opasta. Kuviksi olemme valinneet tyttöyden moninaisuutta kuvastavia kuvia. Vahvistamme oppaan sanomaa kyselystä saaduilla nuorten esimerkeillä heidän oma-kohtaisista kokemuksistaan seurusteluväkivallasta (liite 1).

Opasta varten luotuun kyselyyn saimme yhteensä 12 vastausta, joista yhtä ei voinut käyttää osana aineistoa sen aiheeseen liittymättömän sisällön vuoksi. Kyselyssä käytetyt kysymykset löytyvät opinnäytetyön lopusta (liite 1). Ensimmäiseen kysymykseen saimme 12 vastausta, toiseen 10 ja viimeiseen avoimeen kysymykseen 5 vastausta. Esimerkiksi kysyttäessä millaista väkivaltaa on seurustelusuhteessa kohdannut, kuvailivat vastaajat kokemuksiaan liittyen sekä fyysiseen, henkiseen, taloudelliseen että seksuaaliseen väkivaltaan. Kokemuksista suhteessa lähipiirissä tapahtuneisiin väkivaltatilanteisiin vastaajat kertoivat kohdanneensa henkistä, fyysistä ja seksuaalista väkivaltaa. Vastaajien kokemusten mukaan väkivallasta puhuminen lähipiirissä on ollut vaikeaa. Vapaamuotoiseen kysymykseen vastaukset olivat rohkaisevia lauseita väkivaltaa kokeneille. Yllätyimme positiivisesti kyselyyn saatujen vastausten määrästä. Olemme ylpeitä siitä, miten moni rohkeni kertoa kokemuksistaan ja näin auttaa meitä oppaan tekemisessä. Jokainen kerrottu kokemus ja ajatus on arvokas.

Opas on suunniteltu työvälineeksi nuorten parissa työskenteleville ammattilaisille siten, että he voivat jakaa sitä eteenpäin nuorille. Oppaan sisältö etenee johdonmukaisesti ensin aiheeseen johdattelevalla luvulla, jossa on kerrottu aiheen merkityksestä sekä avaamalla hieman tulevia oppaan sisältöjä. Johdattelevan osuuden jälkeen kerromme mitkä asiat voivat kuulua seurustelusuhteeseen ja mitkä eivät. Kerromme seurusteluväkivallasta, jonka jälkeen siirrymme kertomaan seurusteluväkivallan eri muodoista. Oppaassa käsittelemme väkivallan muodoista

fyysisen, henkisen, seksuaalisen ja digitaalisen väkivallan. Väkivallan eri muotojen erittelyn jälkeen kerromme millaisia vaikutuksia seurusteluväkivallalla voi olla.

Viimeiseksi olemme halunneet nostaa oppaassa esiin millä eri tavoilla seurusteluväkivaltaa voidaan ehkäistä sekä miksi väkivallasta olisi niin tärkeää pystyä puhumaan. Oppaan loppuun olemme keränneet yhteen palveluita, jotka tarjoavat apua seurusteluväkivaltaan sekä Pirkanmaalla että koko Suomessa. Olemme halunneet nostaa esiin tukipalveluita sekä seurusteluväkivallan uhrien että tekijöiden näkökulmasta. Näin jokainen opasta lukeva saa konkreettista tietoa siitä, minne voi ottaa yhteyttä, mikäli on kohdannut seurusteluväkivaltaa tai haluaa keskustella siihen liittyvistä asioista matalalla kynnyksellä. Myös omaiset, joita seurusteluväkivalta koskettaa, voivat saada oppaasta arvokasta tietoa ja tukea aiheeseen liittyen.

7 POHDINTA

7.1 Aiheen tarkastelua

Opinnäytetyöprosessi on ollut opettavainen, mutta omalla tavallaan myös haastava. Seurusteluväkivalta on aiheena laaja ja moniulotteinen. Väkivalta on jokaisen silmillä vähintään uutisten tasolla lähes päivittäin. Seurusteluväkivallasta puhutaan sekä uutisoidaan kuitenkin muuta väkivaltaa vähemmän, jolloin aiheen ajankohtaisuudesta huolimatta se on monille käsitteenä vieras. Kuten kirjallisuuskatsauksen tuloksista nähdään, seurusteluväkivaltaa voi kokea kuka tahansa seksuaalisesta suuntautumisesta, sukupuolesta sekä iästä riippumatta. Kuitenkin tilastojen valossa väkivalta on yleensä miehen naiseen kohdistamaa. Toivomme tämän opinnäytetyön ja erityisesti tytöille suunnatun oppaan lisäävän tietoisuutta seurusteluväkivallasta. Opas voi auttaa nuoria tunnistamaan seurusteluväkivaltaa sekä muuttaa asenneilmapiiriä aiheesta nuorten keskuudessa. Opas olisi tarkoitus saada sekä nettiversiona että paperisessa muodossa Tyttöjen Talolle, josta sitä voidaan jakaa eteenpäin. Tämän toteutuessa oppaan saavutettavuus nousee ja sitä voidaan lukea missä tahansa, milloin tahansa.

Oppaan kirjoittaminen on ollut antoisaa ja mielekästä. Ajatus siitä, että luomalla tuotoksen, joka on helposti saavutettavissa ja nuorten luettavissa teemme osamme siihen, että väkivallasta pystyttäisiin keskustelemaan sekä sen ympärillä olevaa puhumattomuutta poistamaan. Parhaimmassa tapauksessa opasta lukeva nuori huomaa, millaisia piirteitä hyvään seurustelusuhteeseen kuuluisi ja mitä asioita siihen ei kuulu. Mielestämme opas on erityisen tarpeellinen juuri tytöille heidän väkivaltakokemustensa yleisyyden vuoksi. Yhtä tärkeänä pitäisimme seurusteluväkivallasta tehtyä opasta, joka olisi suunnattu pojille. Tilastojen valossa pojat ovat tyttöjä useammin seurusteluväkivallan tekijöitä, mutta voivat olla myös yhtä lailla väkivallan uhreja. Myös tekijänäkökulmasta tehty opas tekemämme oppaan rinnalle voisi olla lisäämässä tietoutta seurusteluväkivallasta myös toisesta näkökulmasta. Jokainen voi kuitenkin hyötyä tekemästämme oppaasta riippumatta lukijan sukupuolesta, iästä tai seksuaalisesta suuntautumisesta.

Kirjallisuuskatsauksen tulokset osoittavat, miten nuorten seurusteluväkivalta on moninaista. Nuorten välisissä seurustelusuhteissa henkistä väkivaltaa esiintyy eniten, sillä se on yleensä osana myös muissa väkivallan muodoissa. Fyysinen väkivalta on yleensä väkivallan muodoista helpoiten havaittavissa oleva, vaikka sekin voi jäädä usein piiloon, eivätkä kaikki vammat näy ulospäin. Kuten uhritutkimuksista (Isotalo 2022) nähdään, seksuaaliväkivaltaa kohdistuu eniten 15–24-vuotiaisiin ja näissä teoissa tekijänä on usein seurustelukumppani (Isotalo 2022, 270.) Erityisesti nuoruuteen liittyvä tarve miellyttää toista voi johtaa tilanteeseen, jossa uhrin rajat ylittyvät vasten hänen omaa tahtoaan. Seksuaalisten tekojen täytyy olla aina suostumuksellisia, myös seurustelusuhteessa, eikä painostuksen alaisena tehty myöntymisen seksiin ole suostumuksellista. Digitaalinen väkivalta on nuorten keskuudessa yleistynyt ilmiö. Digitaalisen väkivallan ilmenemistavat on useimmiten vielä vieraita monille, eikä siihen kuuluvia piirteitä välttämättä tunnusteta väkivallaksi. On kuitenkin äärimmäisen tärkeää painottaa, miten esimerkiksi sosiaalisessa mediassa tapahtuva väkivalta on vakavuudeltaan täysin rinnastettavissa muihin väkivallan muotoihin.

Seurusteluväkivallasta ei voida ikinä puhua liika ja tietoisuuden lisääminen on avainasemassa seurusteluväkivallan ennaltaehkäisyssä sekä siihen puuttumisessa. Karjalaisen (2023) mukaan väkivallan varoitusmerkkien tunnistaminen on helpompaa aina jälkikäteen, mutta kyky lukea tilannetta voi auttaa tunnistamaan merkkejä varhaisemmassa vaiheessa (Karjalainen 2023, 144). Väkivallan uhriksi joutumisesta koituvat seuraukset ovat yksilöllisiä eikä jostain tietystä asiasta voida välttämättä tunnistaa väkivaltaa kokenutta tai käyttänyttä henkilöä. Väkivallalla onkin monitasoisia vaikutuksia kokijan hyvinvoinnille, vaikkei niistä jäisikään näkyviä jälkiä tai vammoja kehoon. Väkivallan uhriksi joutuminen lisää myös riskiä sille, että nuori päätyy myös myöhemmin elämässään väkivaltaiseen parisuhteeseen. Mitä nuorempana opetetaan turvallisen seurustelusuhteen malli, sitä parempi todennäköisyys on, että väkivallan merkit voidaan tunnistaa varhaisessa vaiheessa myös myöhemmin elämässä.

Väkivaltaa voidaan kuitenkin ennaltaehkäistä ja esimerkiksi oikea-aikaisella avulla sekä tietotaidon lisäämisellä pyritään akuutin tilanteen hoitamisen lisäksi

ehkäisemään väkivallan toistumista sekä väkivaltaisesta suhteesta irrottautumisista. Tietotaidon lisäämisellä voidaan myös muuttaa uskomuksia väkivallan hyväksyttävyydestä seurustelusuhteissa, sillä esimerkiksi joissain tilanteissa nuoret pitävät väkivaltaa hyväksyttävänä seurustelusuhteessa (Isotalo 2023, 85). Esimerkiksi toisen liiallista mustasukkaisuutta voidaan pitää kiintymyksen merkinä, eikä osana kontrolloivaa väkivaltaista käytöstä. Aaltonen (2012) kirjoittaa, miten nuorten kokema väkivalta ja häirintä on usein yhdistettävissä sukupuoleen, seksuaalisuuteen sekä näihin liittyvään epätasa-arvoon. Tästä syystä nuorille tarjottava turvataitokasvatus on erityisen tärkeä osa ennaltaehkäisevää väkivaltatyötä. Sen avulla voidaan vahvistaa nuoren omia voimavaroja, lisätä tietoutta seksuaalioikeuksista sekä edistää tunnetaitojen kehittymistä. Turvataitokasvatuksella on vaikutusta myös nuoren itsetuntoon ja haastavista tilanteista selviytymiseen. Jotta nuori oppii tunnistamaan väkivallan ja häirinnän ilmenemismuotoja, täytyy nuorella ensin olla tietoa omista oikeuksistaan. (Aaltonen 2012, 11–13.)

Tutkimusten valossa avun piiriin hakeudutaan valitettavan harvoin (Kovanen 2019, 33, 37). Kirjallisuuskatsauksen tulokset osoittavat, miten pelko ja häpeä sekä halu suojella tekijää voivat usein olla esteenä väkivallasta kertomiselle, vaikka kertominen ulkopuoliselle olisi ensimmäinen askel ulos väkivaltaisesta suhteesta. Avun hakemista voi hankaloittaa myös se, että apua tarjoavat palvelut ovat usein hajallaan ja näin uhri ei välttämättä tiedä, mistä lähteä hakemaan apua. Vaikka avun hakeminen ja väkivallasta kertominen on äärimäisen tärkeää, on mahdollinen suhteen päättymisen ja eron hetki seurusteluväkivallan näkökulmasta kaikkein vaarallisin väkivallan uhrille. Väkivallan tekijä voi menettää kontrollin omasta toiminnastaan eron hetkellä, koska ei tunne asioiden olevan enää omassa hallinnassaan. Tekijän kokema jätetyksi tuleminen pelko ja eroaminen voivat pahimmassa tapauksessa johtaa uhrin kuolemaan. Mikäli väkivaltaa tekevällä ei ole valmiuksia käsitellä tunteitaan ja toimia vahvassa tunnereaktiossa, voi tilanne pahimmassa tapauksessa riistäytyä käsistä. Tunnekäsittelytaitojen vahvistaminen, onkin tärkeää väkivallan ennaltaehkäisyn näkökulmasta.

Nuorten välinen seurusteluväkivalta on ilmiö, johon täytyy puuttua yhteiskunnallisella tasolla ja sen ratkaisemiseen täytyy käyttää resursseja. Tässä ovat autta-

massa esimerkiksi erilaiset hankkeet, joita aiheen tiimoilta kehitetään. Esimerkiksi Ensi- ja turvakotien liiton (2024) julkaisemassa tiedotteessa kerrotaan, miten seurusteluväkivaltaan pyritään puuttumaan ja sitä katkaisemaan muun muassa kehittämällä uusia menetelmiä ammattilaisten tekemän työn tueksi. Tiedotteessa kerrotaan, miten EU rahoittaa osin Väkivallattomuuden tukijat- hanketta, jossa kehitetään tulevan kahden vuoden aikana menetelmiä seurusteluväkivallan ennaltaehkäisemiseksi, puheeksi ottamiseksi, tunnistamiseksi sekä väkivallan käytön katkaisemiseksi. Väkivallattomuuden tukijat- hankkeen tavoitteena on, että ammattilaisten osaaminen seurusteluväkivallasta vahvistuu. Hanketta toteuttaa Ensi- ja turvakotien liitto yhdessä sen kuuden jäsenyhdistyksen kanssa. (Ensi- ja turvakotien liitto 2024.) Ensi- ja turvakotien liitto tekeekin tärkeää työtä väkivallattomamman yhteiskunnan puolesta juuri erilaisten hankkeiden sekä ammattilaisten tekemän työn kautta.

Seurusteluväkivaltaa pyritään ennaltaehkäisemään myös tekemällä yhteistyötä muiden Pohjoismaiden kanssa. Rikoksensorjuntaneuvostot Suomesta, Ruotsista sekä Tanskasta ovat yhteisessä projektissaan (2017) koonneet yhteen hankkeita, joissa on pyritty ehkäisemään nuorten seurusteluväkivaltaa. Yhteisen hankkeen tavoitteena oli koota ja levittää tietoa seurusteluväkivallan ehkäisystä sekä tarjota ideoita nuorten kanssa toimiville ammattilaisille. Maat ovat toteuttaneet myös erilaisia aloitteita, joiden tarkoituksena on ehkäistä nuorten suhteissa tapahtuvaa seurusteluväkivaltaa. Näitä aloitteita ovat esimerkiksi verkkosivustot, jotka tarjoavat tietoa ja neuvontaa seurustelusuhteessa tapahtuvasta väkivallasta, tietoisuutta lisäävät kampanjat, puhelinpalvelut kuten Suomessa Nollalinjan auttava puhelin, opetussuunnitelmat sekä materiaalit kouluihin ja ammattilaisten käyttöön. Koska Pohjoismaat ovat keskenään niin samankaltaisia, tarvitaan Pohjoismaista yhteistyötä seurusteluväkivallan esiin nostamisessa. Parhaassa tapauksessa onnistuneita toimenpiteitä voidaan siirtää maasta toiseen ja saada uusia ideoita sekä näkökulmia työskentelyyn. (Kærestevold. Finland, sverige og Danmark 2017, 1, 53.)

7.2 Eettisyys ja luotettavuus

Jotta tieteellinen tutkimus olisi eettisesti hyväksyttävää ja luotettavaa, täytyy tutkimus tehdä hyvien tieteellisten käytäntöjen vaatimalla tavalla. Eurooppalaisen tutkimuseettisen ohjeistuksen mukaisesti hyvän tieteellisen käytännön perustana toimivia arvoja ovat rehellisyys, luotettavuus, arvostus sekä vastuunkanto. Myös tutkimukseen tarvittavat mahdolliset luvat, erilaiset suostumukset sekä eettinen ennakoarviointi on oltava kunnossa ennen tutkimusaineiston keräämistä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2024.) Opinnäytetyö on tehty Tutkimuseettisen neuvottelukunnan tutkimuseettisten ohjeiden mukaisesti. Perehdyimme opinnäytetyöhön valitsemaamme aineistoon huolellisesti sekä kriittisesti. Työssä käytettyjen tutkimusten joukosta ei rajattu pois sellaisia tutkimuksia, joiden tulokset olisivat olleet omien ajatusten, ennako-oletusten ja toiveiden vastaisia.

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on saanut osakseen kritiikkiä menetelmänä muun muassa sen sattumanvaraisuuden sekä mahdollisiin yksilön henkilökohtaisiin kokemuksiin perustuvan tarkastelun vuoksi. Katsausta lukevan täytyy luottaa siihen, että kirjallisuuskatsauksen tekijä on tehnyt tutkimusaineiston hakua, valintaa sekä käsittelyä eettisesti ja luotettavasti. Tämä voi koitua ongelmalliseksi, kun tutkimusta tarkastellaan kriittisesti. (Johansson 2007, 4; Kangasniemi ym. 2013, 292.) Haluamme pohtia työn luotettavuutta ja eettisyyttä huomioiden aineistojen saatavuuden ja niiden määrän vaikutuksen tiedon hakemiseen. Aineistojen manipuloiva käyttö kirjallisuuskatsauksen pohjalla lisää työn luotettavuutta. Aineistoa kerätessä täytyy kuitenkin osata karsia työn kannalta merkityksellinen tieto laajasta tietomäärästä ja useista saatavilla olevista aineistoista. Yhtenä luotettavuuden haasteena tässä kirjallisuuskatsauksessa oli löytää tarpeeksi aiheesta tehtyjä luotettavia tutkimuksia työn tueksi, sillä seurusteluväkivaltaa on tutkittu Suomessa tähän mennessä vähän. Vaikka suomalaisia tutkimuksia nuorten seurusteluväkivallasta on tarjolla vähän, on esimerkiksi Isotalon (2023) aiheesta tekemä tutkimus kattava ja toimi työn punaisena lankana.

Luotettavuuden ja eettisyyden kannalta tutkimusaineiston käytössä on tärkeä havainnoida omaa toimintaa, jotta tiedon poiminta ei tapahdu valikoiden ja omia

ajatuksia sekä mahdollisia ennakko-oletuksia vahvistaen. Opinnäytetyömme lähtökohtana voidaan pitää oletusta siitä, että nuorten seurustelusuhteissa ilmenee seurusteluväkivaltaa. Opinnäytetyön pohjalta tuotettu opas on suunnattu Tyttöjen Talon kautta tytöille, jolloin oletuksena on, että nuoret eli myös tytöt kohtaavat seurustelusuhteissa väkivaltaa. Seurusteluväkivallasta tehdyt tutkimukset sekä kirjallisuuskatsauksen tulokset osoittavat tyttöjen olevan useammin väkivallan uhreja kuin tekijöitä, jolloin opinnäytetyön pohjalla toimiva ajatus tyttöjen asemasta seurusteluväkivallan uhrina vahvistuu.

Eri tutkimusten tuloksia vertaillaessa täytyy ottaa huomioon tutkimusten erilaisuus ja se, mille kohderyhmälle kyselyt on suunnattu. Mitä nuorempien lasten kokemaa seurusteluväkivaltaa tutkitaan, sitä suurempi on riski sille, ettei vastaukset vastaa välttämättä todellisuutta. Lapset ja nuoret eivät välttämättä tiedä kokevansa tai tekevänsä väkivaltaa eivätkä näin uskalla vastata tehtyihin kyselyihin totuudenmukaisesti. Esimerkiksi Isotalon tutkimuksen (2023) tilastoista voidaankin havaita, että väkivallan uhriksi itsensä kokevia on merkittävästi enemmän suhteessa väkivallan tekijäksi itsensä mieltäviin (Isotalo 2023, 131–132). Nämä tilastot antavat syyn ajatella, ettei jokainen väkivaltaa tehnyt vastaa todenmukaisesti kysymykseen väkivaltaan syyllistymisestä ja näin aiheesta tehdyt tutkimukset voivat vääristyä. Tämä tilastojen mahdollinen epä johdonmukaisuus ei kuitenkaan ollut kovin merkityksellinen tämän opinnäytetyön kannalta. Työn tarkoituksen oli selvittää, millaista väkivaltaa nuorten seurustelusuhteissa ilmenee ja miten sitä voidaan tunnistaa sekä ennaltaehkäistä, eikä selvittää uhrien ja tekijöiden välistä asetelmaa tilastojen valossa.

7.3 Opinnäytetyön merkitys ja jatkotutkimusehdotukset

Niin nuorten seurusteluväkivallassa kuin väkivallassa yleensäkin voidaan havaita usein olevan ylisukupolveutuva jatkumo. Kuten aiemmin todettu, on nuorten asenne väkivaltaa kohtaan usein sallivampi ja riski väkivallan käyttämiseen korkeampi, mikäli lapsen tai nuoren perheessä aikuiset ovat käyttäneet väkivaltaa toisiaan tai lasta kohtaan. Jatkotutkimusaiheena jo tutkimallemme nuorten seurusteluväkivallan ilmenemiselle ja ennaltaehkäisylle olisikin väkivallan ylisukupolveutumisen tutkiminen. Tutkimusta voitaisiin tehdä siitä, miten lapsuudessa ja

nuoruudessa koettu perheväkivalta vaikuttaa nuorten seurustelusuhteissa tapahtuvaan väkivaltaan. Ohjaavatko aiemmat kokemukset nuorta toistuvasti samankaltaisia vahingollisia piirteitä sisältäviin suhteisiin tai saako koettu väkivalta nuoren käyttäytymään itse väkivaltaisesti seurustelusuhteissa.

Tutkimukset osoittavat, että naiset kokevat enemmän väkivaltaa lähisuhteissa kuin miehet. Naisten kokemaa seurusteluväkivaltaa on kuitenkin myös tutkittu enemmän, kuin miesten kokemaa seurusteluväkivaltaa. Tutkimisen arvoista olisi, mistä erot tulosten välillä johtuvat ja ovatko jo olemassa olevat tilastot aiheesta luotettavia. Voivatko esimerkiksi yhteiskunnassamme vallitsevat normit miesten ja naisten rooleista tai stereotyyppiä luonteen ja olemuksen piirteistä vaikuttaa miesten seurusteluväkivalta kokemusten piiloon jäämiseen. Asenteita ja uskomuksia miesten kokemaa seurusteluväkivaltaa kohtaan voisi olla hedelmällistä tarkastella lisää ja saada tietoa siitä, kuinka iso osa kokemuksista todellisuudessa tulee esille ja kuinka iso jää piiloon.

Kovasen (2019) tutkimusaineistoista nousi esiin huolestuttava seikka siitä, kuinka lähes joka viides kyselyyn vastanneista nuorista koki, ettei kukaan ole kuunnellut tai uskonut heitä heidän kertoessaan väkivallan kokemuksista. Monet nuoret kokivat myös, miten heidän kokemaansa väkivaltaa on vähätelty tai heidän kertomuksiaan ohitettu. (Kovanen 2019, 36.) Valitettavan moni väkivaltaisessa suhteessa elävä nuori kokee olevansa tunteidensa ja kokemustensa kanssa yksin. Tämä on todella huolestuttavaa, eikä näin pitäisi missään nimessä olla. Erityisesti nuorten kohdalla väkivaltakokemusten kyseenalaistaminen on erityisen vahingollista, koska he ovat erityisen haavoittuvassa asemassa ja iässä. Nuorten avunsaantimahdollisuuksia ja avun saannin kokemukseen vaikuttavia tekijöitä väkivaltatilanteissa voitaisiinkin tutkia lisää Suomessa. Myös väkivallan tekijänäkökulmaa ja avun saamista tekijänä voitaisiin tarkastella lähemmin.

Isotalon (2023) tutkimuksesta käy ilmi, että vastanneista merkittävän pieni osa vastaajia kertoo syyllistyneensä väkivaltaiseen tekoon, kun taas verraten väkivallan uhriksi joutuneiden määrä on merkittävästi isompi. Ero väkivaltaa kokeneiden osuudessa ja väkivaltateon tehneiden prosentissa voi liittyä siihen, miten väki-

valta seurustelusuhhteessa ei ole sosiaalisesti hyväksyttävää. Tästä johtuen nimettömässäkin kyselyssä voidaan vältellä tekijän rooliin asettumista. Tämä ero vahvistaa myös sitä, miten väkivallan määritelmään voivat vaikuttaa vastaajien henkilökohtaiset tulkinnat väkivallasta. (Isotalo 2023) Aihetta voitaisiin jatkaa tutkimalla erityisesti sitä, kuinka hyvin tekijä tunnistaa käyttämänsä väkivallan olevan väkivaltaista käytöstä. Myös väkivallan tekoon syyllistyvän vastuunottokykyä ja teon tarkoitusperiä eli motiivia voitaisiin tutkia. Tällaisesta tutkimuksesta saatua tietoa voitaisiin käyttää esimerkiksi väkivaltaa ennaltaehkäisevässä työssä ja väkivallan tekijöiden kanssa tehtävässä työssä sekä kuntoutuksessa.

LÄHTEET

- Aaltonen, J. 2012. Turvataitoja nuorille. Opas sukupuolisen häirinnän ja seksuaalisen väkivallan ehkäisyyn. Tampere: Tampereen Yliopistopainos Oy. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90817/Opas_21%20verkko.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Airaksinen, T., Kostamo, P., & Vilkka., H. 2022. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi: Opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Art House.
- Antle, B. ym. 2019. Intergenerational Transmission of Intimate Partner Violence and Its Impact on Adolescent Relationship Attitudes: A Qualitative Study. Viitattu 25.4.2024. <https://www.tandfonline.com.libproxy.tuni.fi/doi/pdf/10.1080/15325024.2019.1634894?needAccess=true&>
- Ayu, S. ym. 2023. Why they willingly become victims of dating violence: a phenomenological study based on female adolescent perspective. Viitattu 26.4.2024. <file:///C:/Users/OMISTAJA/Downloads/23023-47787-1-PB.pdf>
- Bundock, K. ym. 2018. Adolescents' Help-Seeking Behavior and Intentions Following Adolescent Dating Violence: A Systematic Review. Viitattu 5.11.2024. <https://journals-sagepub-com.lib-proxy.tuni.fi/doi/epub/10.1177/1524838018770412>
- Ensi- ja Turvakotien liitto. 2024. Nuorten kokemaan seurusteluväkivaltaan etsitään ratkaisuja. Viitattu 3.11.2024. <https://ensijaturvakotienliitto.fi/nuorten-kokemaan-seurusteluvakivaltaan-etsitaan-ratkaisuja/>
- Ensi- ja Turvakotien liitto. 2019. Seurustelun ei kuulu satuttaa! Suomalaisten nuorten kokemuksia seurusteluväkivallasta. Viitattu 7.12.2023. https://is-suu.com/ensijaturvakotienliitto/docs/seurusteluvv_2019_verkkojulkaisu_final
- Ensi- ja turvakotien liitto. 2022. Nuoret kokevat seurustelusuhteissa vakavaa väkivaltaa. Viitattu 5.10.2024. <https://ensijaturvakotienliitto.fi/nuoret-kokevat-seurustelusuhteissa-vakavaa-vakivaltaa/>
- Ensi- ja turvakotien liitto. 2017. Tunnista väkivalta. Viitattu 20.2.2024. <https://ensijaturvakotienliitto.fi/seurusteluvakivalta-jaa-helposti-piiloon/>
- Fagerlund ym. 2014. Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset 2013. Lapsiuhritutkimuksen tuloksia. Viitattu 26.11.2023 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/86726/Raportteja_110_lapsiuhritutkimus_web.pdf
- Haapasalo J. 2017. Kriminaalipsykologia. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: Ps-kustannus.
- Hakkarainen L. 2019. Digitaalinen väkivalta parisuhteessa ja sen jälkeen. Opas väkivallan tekijälle, kokijalle ja läheisille. Luettu 26.11.2023 <https://images.ctfas->

sets.net/pbxhiiewat8h/NOPIzWCuPzG1sF2HAN-VIa/75f7f2941f100f93e2cfa946b1312863/Digitaalinen-v_kivalta-parisuh-teessa_28Oct19-1.pdf

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2015. Tutki ja kirjoita. 20. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Isotalo, A. 2023. Väkivalta nuorten seurustelusuhteissa. Viitattu 22.11.2023 <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/149699/978-952-03-2936-5.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Isotalo, A. 2022. Poliisien tulkintoja suostumuksesta ja seksuaaliväkivallasta nuorten seurustelusuhteissa. Artikkel. Viitattu 24.4.2024. <https://journal.fi/janus/article/view/114709/72483>

Johansson, K. 2007. Kirjallisuuskatsaus - Huomio systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen. Teoksessa: Johansson, K., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri, R.-L. (toim.) 2007. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turku: University of Turku. 3–10.

Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S.-M., Pietilä, A.-M., Jääskeläinen, P. & Liikanen, E. 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. Hoitotiede. 25 (4), 291–301.

Karjalainen, Riina 2023. Teoksessa Vaitonaiset. Kirja suomalaisesta lähisuhdeväkivallasta (toim. Nurmo, Saara). Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Kotimaisten kielten keskus. (n.d.). Ohjeita ohjeiden tekijöille. Saatavilla 18.9.2022. Viitattu 8.10.2024. https://www.kotus.fi/ohjeet/hyvan_virkakielen_ohjeita/millaisia_ovat_toimivat_ohjeet_ja_kysymykset/ohjeita_ohjeiden_tekijoille

Kovanen, T. 2014. Rispektii. Näkökulmia nuorten kohtaan perhe- ja lähisuhdeväkivallasta. Viitattu 24.4.2024. https://issuu.com/ensi-jaturvakotienliitto/docs/rispektii_n_k_kulmia_nuorten_koht_d7a71e691d1cf9

Kovanen, T. 2019. Seurustelun ei kuulu satuttaa! Suomalaisten nuorten kokemuksia seurusteluväkivallasta. Ensi- ja turvakotienliitto ry. Viitattu 25.4.2024. https://issuu.com/ensi-jaturvakotienliitto/docs/seurusteluvv_2019_verkkojulkaisu_final

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. 2024. Seurustelu. Viitattu 5.10.2024. <https://www.nuortennetti.fi/ihtissuhteet/seurustelu/>

Mielityinen ym. 2022. Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset 2022 Määrät, piirteet ja niiden muutokset 1988–2022. Viitattu 26.11.2023 https://julkaisut.valtio-neuvosto.fi/bitstream/handle/1004/164616/STM_2023_5_J.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Mettinen, K. (toim.) & Pekkarinen, E. 2020. Pandemian varjossa kohti maapallon tulevaisuutta. Lapsiasiavaltuutetun vuosikertomus. Hansaprint Oy: Turenki. Viitattu. 27.4.2024.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162970/Lapsiasiavaltuutetun_vuosikertomus2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Naisten linja. N.d. Henkinen väkivalta. Viitattu 27.3.2024. <https://naistenlinja.fi/henkinen-vakivalta/>

Naisten linja. N.d. Seksuaalisuutta loukkaava väkivalta. Viitattu 27.3.2024. <https://naistenlinja.fi/seksuaalisuutta-loukkaava-vakivalta/>

Naisten linja. Nd. Väkivallan seurauksia yksilölle ja yhteiskunnalle. Viitattu 28.3.2024. <https://naistenlinja.fi/vakivallan-seuraukset/>

Naistenlinja. N.d. Fyysinen väkivalta. Viitattu 16.4.2024. <https://naistenlinja.fi/fyysinen-vakivalta/>

Nollalinja. 2019. Fyysinen väkivalta. Viitattu 22.2.2024. <https://nollalinja.fi/mika-on-vakivaltaa/fyysinen-vakivalta/>

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Sanoma Pro Oy. Helsinki.

Rautava, M. & Perttu, S. (toim.) 2002. Naisiin kohdistuva pari- ja lähisuhdeväkivalta. Käsikirja perus- ja täydennyskoulutukseen. Helsinki: Erikoispaino Oy.

Reidy, D. Kearns, M. Houry, D. Valle, L. Holland, K. & Marshall, K. 2016. Dating Violence and Injury Among Youth Exposed to Violence. Viitattu 15.6.2024 <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/26826215/>

Rikoksantorjunta. Kærestevold. Finland, sverige og Danmark. 2017. Viitattu 5.11.2024. <https://rikoksantorjunta.fi/documents/5235988/5514053/2017+K%C3%A6restevold+Finland,+Sverige+och+Danmark.pdf/f3db3090-988c-4ff0-aff2-028ff9526d49/2017+K%C3%A6restevold+Finland,+Sverige+och+Danmark.pdf?t=1509891759000>

Rikosuhripäivystys, n.d. Menetelmiä rikosasioiden puheeksi ottoon. Viitattu 27.3.2024. https://www.riku.fi/content/uploads/su_file/1796_PP_Mita_on_seurusteluvakivalta_Pohdintaa_omien_rajojen_tunnistamisesta_PP_10122018.pdf

Rikosuhripäivystys. Viitattu 26.11.2023 <https://www.riku.fi/rikoksen-uhrina/lapsi-ja-nuori-rikoksen-uhrina/seurusteluvakivalta/>

Rikosuhripäivystys. 2018. Viitattu 7.12.2023. https://www.riku.fi/content/uploads/su_file/1795_W_Mita_on_seurustelu_vakivalta_Pohdintaa_omien_rajojen_tunnistamisesta_Word_10122018.pdf

Rikosuhripäivystys. 2019. Digitaalinen väkivalta ja vaino. Viitattu 27.3.2024. <https://www.riku.fi/erilaisia-rikoksia/digitaalinen-vakivalta-ja-vaino/>

Rikoksantorjuntaneuvosto. n.d. Seurusteluväkivalta. Viitattu 20.2.2024. <https://rikoksantorjunta.fi/seurusteluvakivalta>

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston julkaisuja. Opetusjulkaisuja 62. Julkisjohtaminen 4. Vaasa. Viitattu 15.11.2023
https://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf

Setlementti Tampere. Tampereen Tyttöjen Talo. Verkkosivu. Viitattu 8.11.2023
<https://www.tyttö.fi/>

Siltala H. ym. 2022. Lähisuhdeväkivallasta aiheutuva palveluiden käyttö ja kustannukset. Viitattu 23.5.2024. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164292/VNTEAS_2022_52.pdf?sequence=13&isAllowed=y

Suomen virallinen tilasto.2021. Rikos- ja pakkokeinotilasto. Helsinki. Tilastokeskus. Viitattu 25.4.2024. <https://stat.fi/julkaisu/cktocg0y01p8v0b00pnkr0hu6>

Temple, J. & Wolfe, D. 2018. Adolescent dating violence. Theory, Research and Prevention. Lontoo: Academic Press. Viitattu 25.9.2024. [file:///C:/Users/OMIS-TAJA/Downloads/David_Wolfe_editor,_Jeff_R_Temple_editor_Adolescent_Dating_Violence%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/OMIS-TAJA/Downloads/David_Wolfe_editor,_Jeff_R_Temple_editor_Adolescent_Dating_Violence%20(3).pdf)

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. 2020. Väkivaltakäsitteiden sanastoa. Viitattu 20.2.2024. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139150/URN_ISBN_978-952-343-211-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tuominen, P. & Seppänen, E. 2023. Seurusteluväkivalta ja nuorten toimijuus avun hakemisessa intersektionaalisenä ilmiönä. Sosiaalityön Pro Gradu-tutkielma. Turun yliopisto. Viitattu 24.4.2024. https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/175191/Pro_gradu-tutkielma_Pihla_Tuominen_ja_Emilia_Seppanen-4-2.pdf;jsessionid=93A60D0571DFB06508D672E422A30722?sequence=1

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2024. Hyvä tieteellinen käytäntö. Viitattu 29.10.2024. <https://tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilka, H. 2023. Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina. Helsinki: Art House.

LIITTEET

Liite 1 Kysely

Seurusteluväkivalta on nuorten seurustelusuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa. Väki- valta voi olla fyysistä, psyykkistä tai sitä voi tapahtua digitaalisesti. Sitä voi ilmetä niin kasvotusten, kuin somessakin. Nuorten seurustelu käsitteenä voi olla vaikea määritellä, sillä raja ystävyuden ja seurustelun välillä saattaa olla häilyvä. Seurusteluväkivalta voi kohdata meistä jokaista. Väki- valta sen kaikissa muodoissa on aina väärin. Aihe on arka, mutta sen käsitteleminen on äärettömän tärkeää. Jos haluat jutella aiheesta lisää luotettavan aikuisen kanssa, voit aina olla yhtey- dessä Tyttöjen Talon ohjaajiin.

Kirjoittamasi kokemus tai kommentti voi olla omasi tai jonkun lähipiiristäsi ko- kema. Toivomme, että et mainitse tapahtumien henkilöitä heidän oikeilla nimil- lään, jotta vastaukset pysyvät anonyymeina. :)

Kiitos vastauksestasi!

Kysymykset:

1. Millaisia väkivaltatilanteita olet kohdannut seurustelusuhteessa?
2. Millaisia seurusteluväkivallan kokemuksia tiedät olleen lähipiirissäsi?
3. Haluan kertoa aiheesta vielä tämän:

Liite 2 Saatekirje

Hei!

Olemme sosionomiopiskelijoita Tampereen ammattikorkeakoulusta ja teemme opinnäytetyötä yhteistyössä Tampereen Tyttöjen Talon kanssa. Opinnäytetyön aiheena meillä on nuorten seurusteluväkivallan tunnistaminen. Opinnäytetyön pohjalta teemme Tyttöjen Talolle 13–18-vuotiaille tytöille suunnatun oppaan seurusteluväkivallan itsetunnistamisen tueksi. Tarkoituksena on, että oppaan avulla nuoret saavat valmiuksia tunnistaa seurustelusuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa, saavat tietoutta väkivallan eri muodoista ja keinoista ennaltaehkäistä väkivaltaa sekä reagoida jo ilmenevään väkivaltaan.

Keräämme opasta varten teiltä tytöiltä kommentteja ja kokemuksia seurusteluväkivallasta ja käytämme niitä oppaassa havainnollistamaan sitä, minkälaista seurusteluväkivaltaa voi olla. Kysymyksiin vastaaminen tapahtuu anonymisti. Tämä tarkoittaa sitä, että vastaajan henkilötietoja ei kerätä eikä vastauksen alkuperää pystytä yhdistämään sen lähettäjään.

Tutkimusaineisto tullaan keräämään Microsoft Forms –kyselylomakkeella Instagramissa sekä Tampereen Tyttöjen Talolta löytyvän QR-koodin avulla. Kyselyn vastaukset menevät vain meidän opiskelijoiden ja opinnäytetyötä ohjaavan opettajan tietoon. Tiivistämme vastauksista osan työhömmе, jolloin ne ovat jokaisen opasta lukevan nähtävillä, mutta täysin anonymisina. Kyselyyn vastaaminen vie aikaa vain muutaman minuutin. Esittelemme opasta mahdollisuuksien mukaan syksyllä 2024 Tyttöjen Talon toimitiloissa henkilökunnalle ja asiakkaille. Tästä tiedotamme lähempänä muun muassa Instagramissa.

Lämmin kiitos osallistumisestasi ja kysymyksiin vastaamisesta jo etukäteen!

Parhain yhteistyöterveisin,
Iida Aho ja Ella Heiskanen

Liite 3 Aineiston esittely

Otsikko	Tekijät, julkaisu- vuosi ja maa	Tutkimuksen tarkoitus/ta- voite	Tutkimus-me- netelmä	Keskeisimmät tutkimustu- lokset
1. Adolescent Dating Vio- lence Theory, Research and Prevention	Wolfe D. Temple J. 2018 Yhdysvallat	Kirjan tavoit- teena on lisätä tietoisuutta nuoruusiässä tapahtuvasta seurusteluväki- vallasta kerää- mällä yhteen aiheesta tutkit- tua tietoa.	Kirja on toteu- tettu kerää- mällä yhteen pääasiassa Yhdysvalloissa tehtyä tutki- musta seurus- teluväkival- lasta.	Nuoruusiässä tapahtuva seu- rusteluväki- valta on suuri kansanterveys ongelma ja vaikuttaa lähes joka neljänteen nuoreen.
2. Adolescents' Help-Seeking Behavior and Intentions Fol- lowing Adoles- cent Dating Violence: A Systematic Review	Bundock, K. Chan, C. Hewitt O. 2018 Englanti	Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia, miten nuoret hakevat apua seuruste- luväkivaltaan.	Tutkimus on toteutettu ko- koamalla sys- temaattisesti eri tutkimuksia yhteen.	Tytöt hakivat poikia useam- min apua väki- valtaan. Avun hakemiselle oli useita esteitä, kuten häpeä.
3. Dating Vio- lence and In- jury Among Youth Ex- posed to Vio- lence	Reidy, D. Ym. 2016 Yhdysvallat	Tutkimuksen tavoitteena oli havainnoida nuorten seu- rusteluväkival- lasta ilmoitta- misen vaikutta- via eroja.	Tutkimus teh- tiin poikkileik- kauksella suu- ren riskin otok- sesta, johon kuului 11-17- vuotiaita tyttöjä ja poikia (n=1149). Nuoret osallis- tuivat tutkimuk- seen, jossa ar- vioitiin seurus- teluväkivaltaa ja itsepuolus- tusta.	Tytöistä suu- rempi osa il- moitti teke- mästään psykkisestä tai fyysisestä seurusteluväki- vallasta. Po- jista suurempi osa ilmoitti te- kemästään seksuaaliväki- vallasta.

<p>4.</p> <p>Intergenerational Transmission of Intimate Partner Violence and Its Impact on Adolescent Relationship Attitudes: A Qualitative Study</p>	<p>Antle, B. Barbee, A. Glover, A. Karam, E. Sullivan, D. Minogue, A</p> <p>2020 Yhdysvallat</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia nuoruudessa koettua väkivallan merkitystä tulevaisuudessa nuoruuden seurustelusuhteissa. Vaikuttaako lapsuuden perheessä koettu väkivalta siihen, kuinka nuori tunnistaa väkivaltaa.</p>	<p>Laadullinen tutkimus, jossa haastattelujen avulla kerättiin tietoa perheen sisäisestä väkivallasta. Lisäksi tarkasteltiin kasvatusohjelman (Love U2 Relationship Smarts) vaikutusta, jossa ohjelmaan osallistuneita kahden ryhmän jäseniä haastateltiin. Toinen ryhmä oli kokenut väkivaltaa ja toinen ei.</p>	<p>Tulosten mukaan, nuoret, jotka olivat kokeneet väkivaltaa lapsuuden perheessään, hyväksyivät enemmän väkivaltaa myös myöhemmissä seurustelusuhteissaan.</p>
<p>5.</p> <p>Poliisien tulkin-toja suostumuksesta ja seksuaaliväkivallasta nuorten seurustelusuhteissa</p>	<p>Isotalo A.</p> <p>2019 Suomi</p>	<p>Artikkeli tarkastelee seksuaali- ja väkivaltarikosten tutkinnassa työskennelleiden poliisien puhettavan kautta nuorten kokemuksia sekä valmiuksia käsitellä suostumusta sekä määritellä suostumuksellisuus seurustelusuhteissa.</p>	<p>Toteutettiin puolistrukturoituina ryhmähaastatteluina. Haastatteluja oli 10 ja ne on analysoitu hyödyntämällä diskurssianalyysia.</p>	<p>Poliisien haastattelupuheesta nostetaan esiin poliisien havaintoja siitä, kuinka nuorten seurusteluväkivalta ja tyttöjen asema osana sitä muodostuu.</p>

<p>6.</p> <p>Rikoksen uhrin käsikirja</p>	<p>Åberg, L.</p> <p>2017 Suomi</p>	<p>Kirja kokoaa yhteen neuvoja ja tukea rikoksen uhriksi joutuneelle sekä auttaa tunnistamaan rikoksen piirteitä. Kirja perehtyy rikosprosessin käytäntöihin, joista on hyötyä sekä uhrille että uhrin läheisille.</p>	<p>Kirja on päivitetty ja laajennettu versio vuonna 2011 julkaistusta Rikoksen uhrin käsikirjasta.</p>	<p>Rikoksen uhriksi voi joutua kuka tahansa. Jokaisen kokemus on yksilöllinen, kuin myös kunkin tarvitsema tuki ja apu.</p>
<p>7.</p> <p>Seurustelun ei kuulu satuttaa</p>	<p>Kovanen, T.</p> <p>2019 Suomi</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli nostaa 15–29-vuotiaiden nuorten seurustelusuhteisiin liittyvää väkivaltaa näkyville sekä herättää keskustelua aiheesta.</p>	<p>Kyselytutkimus, johon vastasi yhteensä 290 15–29-vuotiaasta nuorta. Vastaajista 89 % oli naisia, 10 % miehiä sekä 1 % ilmoitti sukupuolekseen muu.</p>	<p>Nuorten kohtaama seurusteluväkivalta on osa arkipäivää. Kyselyyn vastanneista nuorista 70 % ilmoitti nähneensä tai kuulleensa nuorten kokemasta seurusteluväkivalta.</p>
<p>9.</p> <p>Turvataitoja nuorille. Opas sukupuolisen häirinnän ja seksuaalisen väkivallan ehkäisyyn.</p>	<p>Aaltonen J.</p> <p>2012 Suomi</p>	<p>Oppaan tavoitteena on ennaltaehkäistä nuorten kokemaa seurusteluväkivaltaa, seksuaalista väkivaltaa ja sukupuolista häirintää.</p>	<p>Opas on tuotettu osana naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelmaa. Turvataitoaineiston tuottamisesta vastaa Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos ja aineistoa levittää Opetushallitus.</p>	<p>Opas syntyi tarpeesta, kun huomattiin, että aineistoa tulisi kehittää erityisesti yläkouluikäisten ja toisen asteen opiskelijoiden hyödyntämiseen.</p>

<p>10.</p> <p>Väkivalta nuorten seurustelusuhteissa</p>	<p>Isotalo, A Honkatukia, P Peltola, M Saukkonen, R Sorvari, K</p> <p>2023 Suomi</p>	<p>Tarkoituksena kuvata suomessa tapahtuvaa seurusteluväkivaltaa tehdyn tutkimuksen pohjalta.</p>	<p>Kyselytutkimus, johon vastasi yhteensä 1206 15–20-vuotiasta nuorta. Noin 44 % oli tyttöjä, 54 % poikia ja 2 % ei-binäärisesti itsensä määritteleviä.</p>	<p>Väkivalta nuorten seurustelusuhteissa on hyvin yleistä. Digitaalista väkivaltaa oli kokenut lähes puolet nuorista. Yli 40 % nuorista oli kokenut kumppanin tekemää henkistä väkivaltaa. 16 % nuorista oli kokenut fyysistä väkivaltaa.</p>
<p>11.</p> <p>Why they willingly become victims of dating violence: a phenomenological study based on female adolescent perspective</p>	<p>Ayu, S. Shaluhayah Z. Widjanarko B. Purwanti A.</p> <p>2023 Indonesia</p>	<p>Tutkimus etsii syitä sille, miksi nuorten seurustelusuhteissa erityisesti tytöt jäävät suhteeseen, jossa kokevat ja tunnistavat kokevansa väkivaltaa.</p>	<p>Fenomenologinen tutkimus. Tutkimuksessa haastateltu 10 tyttöä/naista nuorten naisten kokemasta parisuhdeväkivallasta.</p>	<p>Tulosten perusteella seurustelu murrosiässä on nuorten keino ilmaista itseään ja saada hyväksyntää. He myös toivovat, että seurustelusuhde kestäisi pitkälle aikuisuuteen. Tästä syystä he jäävät suhteeseen, jossa kokevat väkivaltaa.</p>

Liite 4 Aineiston pelkistys

Alkuperäinen ilmaus, käännetty	Pelkistys
<p>Nuoruus on tärkeä kehitysvaihe ihmisen elämässä, sillä se merkitsee väivaihetta siirtymässä lapsuudesta aikuisuuteen. Nuoruuden määrittäminen on sidoksissa kulttuurisiin näemyksiin ja itsenäisyyteen liittyviin odotuksiin. Tästä syystä nuoruutta ei voida rajata vain yhdellä tavalla tiettyyn ikään. (2)</p>	<p>Nuoruuden määrittelemisen ei ole yksiselitteistä.</p>
<p>Kokemattomalle nuorelle seurustelusuhteen säännöt ovat usein epäselvät ja esimerkiksi kumppanin mustasukkaisuutta tai omistushalua saatetaan pitää merkinä rakkaudesta. (7)</p> <p>Koska nuoren kokemus seurustelusuhteista on yleensä vähäistä eikä aikuisuuden tuomaa kokemusperustaa suhteen rakentamiselle ole, on nuoren tärkeä saada tietoa ja taitoa turvallisuudesta molempia osapuolia kunnioittavasta seurustelusuhteesta. (10)</p>	<p>Nuoren voi olla vaikea hahmottaa, mikä kaikki kuuluu seurustelusuhteeseen ja mikä ei.</p>
<p>Nuorten seurustelusuhteille ei ole olemassa yhtä yksiselitteistä määritelmää. Seurustelun määrittelystä puhuttaessa on aina huomioitava sen kulttuuri-, aika- ja uskontosidonnaisuus. Myös nuorten omassa määrittelyssä on useita erilaisia tapoja käsittää seurustelu ja yhdessä oleminen. (9)</p> <p>Nuorten seurusteluväkivalta voi olla uhkaavaa ja kontrolloivaa. Se voi sisältää esimerkiksi väkivaltaista käyttäytymistä, seksuaalista- tai taloudellista hyväksikäyttöä, häirintää sekä vainoa. Seurusteluväkivallasta puhuttaessa, on väkivallan tekijänä nykyinen tai entinen kumppani. (10)</p>	<p>Nuorten seurustelusuhteita ei voida määritellä vain yhdellä tavalla ja väkivalta voi ilmetä monin eri tavoin.</p>

<p>Rikoksen uhriksi joutuva nuori on usein heikommassa asemassa verraten aikuiseen uhriin, koska hän ei välttämättä ymmärrä asemaansa rikoksen uhrina tai tunne omia oikeuksiaan. Avun tarpeen tiedostaminen ja tietotaito sen hakemiseksi ovat usein vieraita nuorille. (5)</p> <p>Väkivalta on aina väärin ja vastuu siitä on aina väkivallan tekijällä. Nuoren kokema seurusteluväkivalta on rikos, johon aikuisella on velvollisuus puuttua. (8)</p>	<p>Nuoret ovat rikoksen uhreina aikuisiin verraten heikommassa asemassa, ja aikuisilla on velvollisuus puuttua väkivaltaan.</p>
<p>Parisuhdeväkivalta on useimmiten miehen tekemää, mutta molemmat sukupuolet voivat syyllistyä siihen yhtäläisesti. (3)</p> <p>Tilastojen mukaan väkivalta seurustelusuhteissa on usein miehen naiseen kohdistamaa. (9)</p> <p>Aikaisemmat tutkimukset osoittavat, että naisilla on suurempi riski kokea seurusteluväkivaltaa. (10)</p>	<p>Naisten riski altistua väkivallalle on miehiä suurempi.</p>
<p>Eräs seurusteluväkivallan riskitekijä on nuoren usko siihen, että väkivalta on oikeutettua ja hyväksyttyä. (1)</p> <p>Löydökset tukevat näkemystä, jonka mukaan nuoret, jotka kokivat lapsuuden kodissaan väkivaltaa, hyväksyivät sitä todennäköisemmin myös seurustelusuhteessa. (4)</p> <p>Teini-ikäisten aloittaessa intiimejä seurustelusuhteita, lisää nuoruudessa koettu perheväkivalta riskiä väkivallan jatkumiselle myös seurustelusuhteessa. (4)</p>	<p>Lapsuudessa koettu väkivalta lisää todennäköisyyttä väkivallan hyväksymiselle ja väkivaltaiselle käytökselle seurustelusuhteessa.</p>
<p>Väkivalta on kansanterveysongelma, joka vahingoittaa fyysistä ja psyykkistä terveyttä ja sillä on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. (10)</p> <p>Nuorten seurusteluväkivalta on vakava ja mahdollisesti hengenvaarallinen ilmiö nuorten keskuudessa. (10)</p>	<p>Väkivalta vaikuttaa heikentävästi sekä terveyteen että talouteen ja on ilmiönä hengenvaarallinen.</p>

<p>Yleisimmin tutkittu seurusteluväkivallan muoto on fyysinen väkivalta, jonka jälkeen tulevat henkinen sekä seksuaalinen väkivalta. (1) Sekä kasvokkain että digitaalisesti tapahtuvia henkisen, fyysisen ja seksuaalisen väkivallan muotoja ei voi erottaa toisistaan. (10)</p>	<p>Väkivalta voi tapahtua kasvokkain tai digitaalisesti ja sen muodot ovat moninaisia sekä toisiinsa limittyviä. Tutkituin näistä on fyysinen väkivalta.</p>
<p>Fyysiseen väkivaltaan kuuluu myös kumppanin kimppuun hyökkäämisen samalla nimittellen ja nöyryyttäen toista. (1)</p> <p>Fyysinen väkivalta pitää sisällään esimerkiksi lyömisen nyrkillä tai kämmenellä, nipistämisen tai esineillä heittelyn. (11)</p>	<p>Fyysinen väkivalta on toisen fyysistä vahingoittamista, joka voi ilmetä monin eri tavoin.</p>
<p>Henkinen väkivalta voi seurustelusuhteessa ilmetä muun muassa kumppanin manipulaation, alentamisen, kiroilun sekä muiden sanallisten hyökkäysten kautta. (1)</p> <p>Henkinen väkivalta on yleensä keskeinen vallan väärinkäytön ja kontrolloinnin väline parisuhteessa. Siinä väkivaltainen osapuoli saa uhrin tuntemaan itsensä voimattomaksi, tyhmäksi, arvottomaksi ja riippuvaiseksi väkivallan tekijästä. (7)</p>	<p>Henkinen väkivalta voi ilmetä monin verbaalisin keinoin.</p>
<p>Seksuaaliväkivalta on toiseen kohdistuvaa loukkaavaa ja ei-toivottua käyttäytymistä seksuaalisen tyydytyksen saamiseksi. Se voi sisältää esimerkiksi ei-toivottua koskettelua tai hyväilyä sekä olla joko sanallista tai fyysistä. (1)</p>	<p>Seksuaaliväkivalta loukkaa toisen henkilön oikeutta koskemattomuuteen.</p>
<p>Älypuhelimien ja sosiaalisen median laaja ja nopea leviäminen on mahdollistanut uusia digitaalisia väkivallan muotoja kuten alastonkuvien ja videoiden lähettämisen tai vastaanottamisen. Digitaalisen väkivalta voi olla seurustelukumppanin kontrolloimista, häirintää ja vainoamista. (1)</p>	<p>Älypuhelimet ja sosiaalinen media mahdollistavat uusia digitaalisen väkivallan muotoja.</p>

<p>Väkivallalle altistuneiden nuorten kehityskulku eroaa väkivallalle altistumattomien nuorten kasvuolosuhteista monin tavoin, esimerkiksi taloudellisenä epävakautena, vaarallisena perheympäristönä tai naapureina, aikaisempana seurustelun ja/tai seksin aloittamisena tai muina riskitekijöinä. (3)</p>	<p>Väkivallalle altistuminen vaikuttaa nuoren kehityskulkuun esimerkiksi taloudellisiin ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvinä vaikutuksina.</p>
<p>Parisuhdeväkivallan psykologiset vaikutukset, kuten pelko ja vallan tai hallinnan menetys ovat yleensä suurempia naisilla, kuin miehillä. Vaikka fyysiset seuraukset olisivat samat, nuorten seurusteluväkivallan psyykkiset vaikutukset voivat olla tytöille suurempia, mikä voi johtaa kroonisiin fyysisen- ja mielenterveyden ongelmiin. (3)</p>	<p>Naiset kärsivät miehiä enemmän väkivallan psykologisista vaikutuksista, mikä voi johtaa kroonisiin terveyshaasteisiin.</p>
<p>Väkivallalle altistuneet nuoret sukupuolesta riippumatta on tärkeä ottaa mukaan seksuaalisen väkivallan ehkäisytoimiin ja rajojen sekä suostumuksen käsitteitä on tärkeä selkiyttää. (3)</p> <p>Tiedon lisääminen antaa nuorille valmiuksia tunnistaa väkivaltaa ja tätä kautta edistää turvallisen, väkivallattoman ja molempia kunnioittavan seurustelusuhteen kehittymistä. (10)</p>	<p>Seurusteluväkivaltaa voidaan ehkäistä lisäämällä tietoa ja taitoja siihen liittyen. Myös suostumuksen käsittely on tärkeää tiedon lisäämisessä.</p>

<p>Jos apua tarjoavat palvelut ovat helposti saavutettavissa, hakeutuvat nuoret helpommin virallisten apu ja tukitahojen piiriin. Tällaisia virallisia tukitahoja ovat esimerkiksi järjestöjen, terveydenhuollon tai poliisin tarjoamat tukipalvelut. (2)</p> <p>Väkivaltaisesta suhteesta irtaantuminen on usein vaikeaa. Pitkään jatkuva väkivalta voi vaikuttaa uhriin lamaanuttavasti, jolloin väkivaltaisesta suhteesta irtaantuminen on entistä haastavampaa. Mitä pidempään väkivalta jatkuu, sitä vaikeampaa siitä irrottautuminen ja avun hakeminen usein ovat. (6)</p> <p>Suomessa nuoret kokevat seurusteluväkivaltaa tyypillisimmin 19–21-vuotiaina. Nuorten on vaikea irrottautua väkivaltaisista suhteista ilman asianmukaista apua ja tukea. (8)</p> <p>Väkivalta ei ole poikkeuksellinen ilmiö nuorten seurustelusuhteissa. Tulosten sukupuolittainen tarkastelu osoittaa, että yleisesti ottaen tytöt kertovat poikia useammin fyysisen väkivallan uhrikokemuksista. (10)</p>	<p>Väkivalta ei ole poikkeuksellinen ilmiö nuorten seurustelusuhteissa, ja ilman oikeanlaista apua tai tukea, on suhteesta vaikea irtaantua.</p>
--	--

Liite 5 Aineiston luokittelu

Pelkistys	Alaluokka	Yläluokka
Väkivalta vaikuttaa heikentävästi sekä terveyteen että talouteen ja on ilmiönä hengenvaarallinen.	Väkivallan seuraukset	Seurusteluväkivallan ilmeneminen
Väkivallalle altistuminen vaikuttaa nuoren kehityskulkuun esimerkiksi taloudellisiin ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvinä vaikutuksina.		
Lapsuudessa koettu väkivalta lisää todennäköisyyttä väkivallan hyväksymiselle ja väkivaltaiselle käytökselle seurustelusuhteessa.		
Naiset kärsivät miehiä enemmän väkivallan psykologisista vaikutuksista, mikä voi johtaa kroonisiin terveyshaasteisiin.		
Nuorten seurustelusuhteita ei voida määritellä vain yhdellä tavalla ja väkivalta voi ilmetä monin eri tavoin.	Nuoruus	
Nuorten naisten riski altistua väkivallalle on miehiä suurempi.		
Nuoruuden määrittelyminen ei ole yksiselitteistä.		
Väkivalta voi tapahtua kasvokkain tai digitaalisesti ja sen muodot ovat moninaisia sekä toisiinsa limittyviä. Tutkituin näistä on fyysinen väkivalta.	Väkivallan eri muodot	
Fyysinen väkivalta on toisen fyysistä vahingoittamista, joka voi ilmetä monin eri tavoin.		

Henkinen väkivalta voi ilmetä monin verbaalisin keinoin.		
Seksuaaliväkivalta loukkaa toisen henkilön oikeutta koskemattomuuteen.		
Älypuhelimet ja sosiaalinen media mahdollistavat uusia digitaalisen väkivallan muotoja.		
Nuoret ovat rikoksen uhreina aikuisiin verraten heikommassa asemassa, ja aikuisilla on velvollisuus puuttua väkivaltaan.	Ulkopuolinen tuki	Seurusteluväkivallan ennaltaehkäisy
Väkivalta ei ole poikkeuksellinen ilmiö nuorten seurustelusuhteissa, ja ilman oikeanlaista apua tai tukea, on suhteesta vaikea irtaantua.		
Nuoren voi olla vaikea hahmottaa, mikä kaikki kuuluu seurustelusuhteeseen ja mikä ei.	Väkivallan tunnistaminen	
Seurusteluväkivaltaa voidaan ehkäistä lisäämällä tietoa ja taitoja siihen liittyen. Myös suostumuksen käsittely on tärkeää tiedon lisäämisessä.		

Liite 6 Opas nuorille väkivallan itsetunnistamisen tueksi

SISÄLLYSLUETTELO	
Sinulle ihana lukija	1
Turvallinen seurustelusuhde	2
Mitä seurusteluväkivalta on?	4
Väkivallalla on monta muotoa	6
• Fyysinen väkivalta	7
• Henkinen väkivalta	8
◦ Mustasukkaisuus	9
◦ Riitelyä vai väkivaltaa?	10
• Seksuaalinen väkivalta	11
• Digitaalinen väkivalta	12
Väkivalta tilastoissa	13
Kuinka väkivalta vaikuttaa	16
Väkivallan tunnistaminen	18
Väkivallasta on tärkeää puhua	20
Täältä saat apua väkivaltaan	23
Lähteet	25

**Setlementti
Tampere**

TYTTÖJEN TALO

SINULLE IHANA LUKIJA

Hei! Hienoa, että olet tarttunut tähän oppaaseen ja haluat saada lisää tietoa seurusteluväkivallasta. Aihe on erittäin tärkeä, vaikka sen käsitteleminen voikin tuntua vaikealta. Tämä opas on tarkoitettu erityisesti tytöille ja nuorille naisille lisäämään tietoisuutta seurusteluväkivallasta. Tyttöys on moninaista ja jokainen seurustelusuhde on erilainen.

Yhdenkään seurustelusuhteen ei tulisi sisältää väkivaltaa tai aiheuttaa pelkoa väkivallan uhasta. Toivomme, että tämä opas voi auttaa juuri sinua oppimaan lisää omista rajoista, seurustelusta sekä seurusteluväkivallasta. On tärkeää tunnistaa millaista seurusteluväkivalta voi olla ja tietää, mitä sitä kohdatessa voi tehdä. Seurustelun tulisi olla jokaiselle turvallista tutustumista toiseen, omia ja toisen rajoja kunnioittaen. Väkivaltaisten kokemusten tai muiden mieltä askarruttavien ajatusten kanssa ei ole hyvä jäädä yksin. Oppaan lopusta löydätkin yhteystietoja, joista voit saada apua seurusteluväkivaltakokemusten käsittelemiseen.

Olemme tehneet tämän oppaan yhteistyössä Tampereen Tyttöjen Talon kanssa. Opasta varten olemme toteuttaneet anonyymin kyselyn seurusteluväkivallasta. Oppaan sivuilla olevista tekstikuplista löytyy kyselyyn osallistuneiden nuorten kokemuksia seurusteluväkivaltaan liittyen. Kiitos jokaiselle oman kokemuksensa jakaneelle. Oppaan loppuun on koottuna tietoa eri auttavista tahoista, jotka tarjoavat tietoa, tukea ja apua seurusteluväkivaltatilanteissa.

Seurustelun ei kuulu satuttaa.
Tule kanssamme tutkimaan,
mitä se käytännössä tarkoittaa.

<3: Iida & Ella

1

"Minua mitätöitiin sekä nolattiin ja vähäteltiin muiden ihmisten edessä."

Turvallinen seurustelusuhde

"Koin henkistä väkivaltaa. Suhteessa oli salailua ja asioita tehtiin selän takana."

2

SEURUSTELUSTA

Ehkä oletkin jo kokenut ensimmäisen seurustelusuhteesi, tai sitten se on vielä edessäpäin. Kaikki eivät seurustele ollenkaan elämänsä aikana ja näistä kaikki vaihtoehdot on yhtä normaaleja ja oikei. Seurustelusuhteissa rakennetaan käsitystä omasta itsestä yhdessä toisen kanssa sekä opitaan toisesta ihmisestä uutta. Suhteisiin kuuluu monenlaiset eri tunteet, mutta hyvässä ja toista arvostavassa seurustelusuhteessä ei tarvitse pelätä. Seurustelun kuuluu olla ennen kaikkea ihanaa, myönteisten asioiden kokemista yhdessä sekä uusien asioiden oppimista.

Hyvän ja tasavertaisen seurustelusuhteen tunnusmerkkejä on muun muassa:

- luottamus
- turva
- rehellisyys
- toisen kuunteleminen ja kuulluksi tuleminen

Seurustelusuhde on usein myös:

- läheisyyden opettelua yhdessä
- omaan seksuaalisuuteen tutustumista
- omien rajojen tunnistamista ja niistä kertomista

3

"Kuin koko 8 vuoden ajan, kuinka kömpelö ja osaamaton olen. Jatkoin suhdetta, ja ajattelin, että olen ansainnut kaiken, koska olen tyhmä ja huono ihminen."

Mitä seurusteluväkivalta on?

"Minua on lyöty, kuristettu ja tönityt."

4

MITÄ ON SEURUSTELUVÄKIVALTA?

Seurusteluväkivallalla tarkoitetaan nuorten seurustelusuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa. Se on osa laajempaa lähisuhdeväkivallan ilmiötä, milla tarkoitetaan kaikissa läheisissä ihmissuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa. Seurusteluväkivalta voi olla rikos, eikä se ole koskaan oikeutettua.

Väkivaltaa voi esiintyä kaikenlaisissa suhdemuodoissa ja väkivallan uhriksi voi joutua kuka vain ikään tai sukupuoleen katsomatta. Väkivaltaa on helpompi tarkastella jakamalla se eri väkivallan osa-alueisiin. Näitä osa-alueita ovat fyysinen, henkinen, seksuaalinen, digitaalinen, hengellinen ja taloudellinen väkivalta. Tässä oppaassa annamme seuraavaksi tietoa yleisimmistä nuorten seurustelusuhteissa ilmenevistä väkivallan muodoista. Vaikka digitaalista ja hengellistä väkivaltaa ei olla tässä oppaassa esitelty tarkemmin, voi niitä silti esiintyä nuorten seurustelusuhteissa ja ne ovat yhtä väärin kuin kaikki muutkin väkivallan muodot.

Tärkeää on muistaa ja sisäistää, että väkivalta sen kaikissa muodoissa on **aina väärin ja vastuu siitä on aina väkivallan tekijällä.**

"Lisätietoja hengellisestä sekä taloudellisesta väkivallasta saat muun muassa **Naisten Linjan** nettisivuilta."

5

"Maksoin pitkään seurustelukumppanini vuokraa ja ruokaostokset vasten omaa tahtoa."

Väkivallalla on monta muotoa

"Minua on lyöty ja käteni on sidottu. Minulle on juotettu alkoholia, johon meinasin tukehtua."

FYYSINEN VÄKIVALTA

Yksi seurusteluväkivallan yleisimmin tunnistettavista muodoista on fyysinen väkivalta. Fyysinen väkivalta on toisen ihmisen satuttamista siten, että väkivalta kohdistuu toisen kehoon tätä satuttavalla tavalla. Fyysinen väkivalta voi olla esimerkiksi:

- lyömistä
- potkimista
- ravistamista
- tönimistä
- hiuksista tai vaatteista repimistä
- kiinnittämistä
- kuristamista
- raapimista
- nipistämistä
- esineillä kohti heittämistä
- päälle sylkemistä

On tärkeää muistaa, ettei fyysinen väkivalta aina jätä uhrin näkyviä jälkiä. Väkivalta voi alkaa esimerkiksi jollain pieneltä tuntuvalta teolta, eikä se välttämättä näin satu tai näy uhrin iholla. Se on kuitenkin väkivaltaa, jos se on vasten kokijan omaa tahtoa.

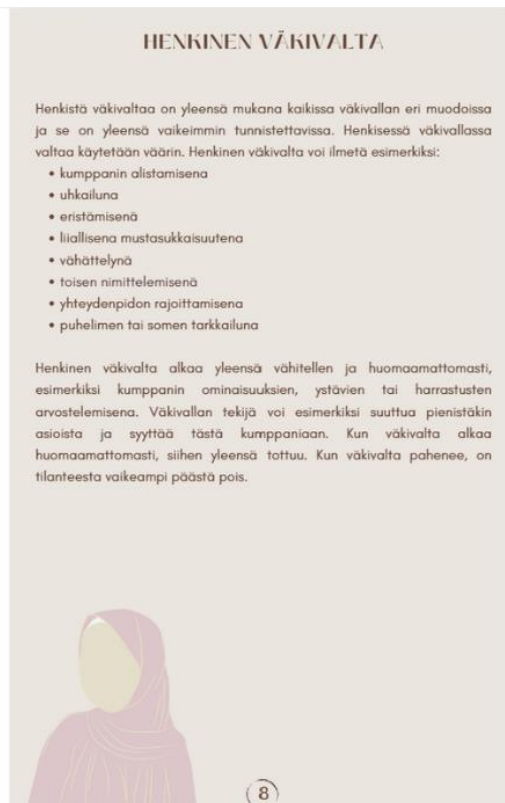

HENKINEN VÄKIVALTA

Henkistä väkivaltaa on yleensä mukana kaikissa väkivallan eri muodoissa ja se on yleensä vaikeimmin tunnistettavissa. Henkisessä väkivallassa valtaa käytetään väärin. Henkinen väkivalta voi ilmetä esimerkiksi:

- kumppanin alistamisena
- uhkailuna
- eristämisenä
- liiallisena mustasukkaisuutena
- vähättelynä
- toisen nimittelemisenä
- yhteydenpidon rajoittamisena
- puhelimen tai somen tarkkailuna

Henkinen väkivalta alkaa yleensä vähitellen ja huomaamattomasti, esimerkiksi kumppanin ominaisuuksien, ystävien tai harrastusten arvostelemisena. Väkivallan tekijä voi esimerkiksi suuttua pienistäkin asioista ja syyttää tästä kumppaniaan. Kun väkivalta alkaa huomaamattomasti, siihen yleensä tottuu. Kun väkivalta pahenee, on tilanteesta vaikeampi päästä pois.

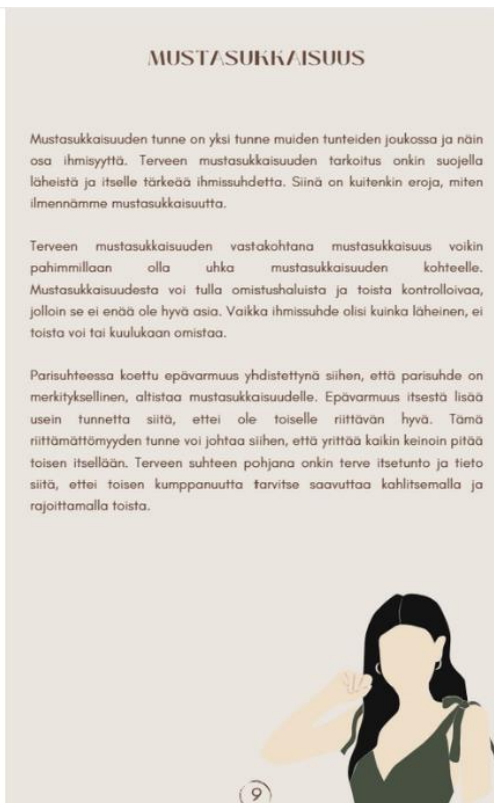

MUSTASUKKAISUUS

Mustasukkaisuuden tunne on yksi tunne muiden tunteiden joukossa ja näin osa ihmisyyttä. Terveen mustasukkaisuuden tarkoitus onkin suojella läheistä ja itselle tärkeää ihmissuhdetta. Siinä on kuitenkin eroja, miten ilmenämme mustasukkaisuutta.

Terveen mustasukkaisuuden vastakohtana mustasukkaisuus voikin pahimmillaan olla uhka mustasukkaisuuden kohteelle. Mustasukkaisuudesta voi tulla omistushaluista ja toista kontrolloivaa, jolloin se ei enää ole hyvä asia. Vaikka ihmissuhde olisi kuinka läheinen, ei toista voi tai kuulukaan omistaa.

Parisuhteessa koettu epävarmuus yhdistettynä siihen, että parisuhde on merkityksellinen, altistaa mustasukkaisuudelle. Epävarmuus itsestä lisää usein tunnetta siitä, ettei ole toiselle riittävän hyvä. Tämä riittämättömyyden tunne voi johtaa siihen, että yrittää kaikin keinoin pitää toisen itsellään. Terveen suhteen pohjana onkin terve itsetunto ja tieto siitä, ettei toisen kumppanuutta tarvitse saavuttaa kahlitsemalla ja rajoittamalla toista.

RIIDELYÄ VAI VÄKIVALTA?

Riidat ovat osa ihmissuhteita, ja jokaisessa seurustelusuhteessa riidellään joskus. On kuitenkin tärkeä tajuta, mikä ero riidalla ja henkisesti väkivallalla on.

Riita:

- molemmat osapuolet ovat tasa-arvoisessa asemassa
- omat mielipiteet voi sanoa vapaasti ääneen
- toisen reaktiota ei tarvitse pelätä
- tilanteessa tuntee olonsa turvallisiksi

Väkivalta:

- toinen osapuoli pyrkii yksipuoliseen kontrolliin
- toinen tuntee turvallisuutensa uhatuksi
- tilanteessa ei uskalleta sanoa mielipiteitä ääneen pelon vuoksi

Väkivallalle ei ole olemassa oikeuttavia tai lieventäviä tekijöitä. Esimerkiksi humalatila, jonkin uhrin tekemän asian kostaminen tai suuret hallitsemattomat tunteet eivät oikeuta minkäänlaisia väkivaltaista käytöstä. Muista ihana lukija, ettei pelon kuulu ikinä olla osa seurustelusuhteesta. Väkivallasta on aina vastuussa vain väkivallan tekijä itse.

10

SEKSUAALINEN VÄKIVALTA

Jokaisella ihmisellä on oikeus päättää miten, milloin ja kenen kanssa haluaa olla seksuaalisessa kanssakäymisessä. On myös oikein ja täysin okei päättää olla haluamatta läheisyyttä, seksiä tai seksuaalisia tekoja toisen ihmisen kanssa. Seksuaalinen itsemääräämisoikeus onkin ihmisoikeus, joka kuuluu kaikille ikään, sukupuoleen tai seksuaaliseen suuntautumiseen katsomatta.

Seksuaalinen väkivalta loukkaa henkilön seksuaalista koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta. Seksuaalinen väkivalta on toiseen kohdistuvaa loukkaavaa käyttäytymistä oman seksuaalisen tyydytyksen saamiseksi.

Seksuaalinen väkivalta voi olla esimerkiksi:

- painostamista seksiin
- seksillä kiristämistä
- sellaisten asioiden tekemistä seksin aikana, joista ei olla yhdessä kumppanin kanssa sovittu
- seksuaalisen materiaalin jakamista toisesta tai toiselle ilman toisen lupaa
- toisen seksuaalinen kuvaaminen ilman lupaa
- nimittelyä
- ei-toivottua koskettelua sekä huomiota
- netissä tapahtuvaa häirintää

Seurustelusuhteessa seksuaalisten tekojen tulee aina olla suostumuksellisia ja sinulla on oikeus kieltäytyä seksistä tahansa tilanteessa. Vaikka olisit antanut suostumuksen seksuaalisiin tekoihin, saat vaihtaa mielipidettäsi milloin vain kesken tilanteen.

11

DIGITAALINEN VÄKIVALTA

Väkivaltaa voi myös tapahtua puhelinten ja tietokoneiden välityksellä sekä somessa. Digitaalinen väkivalta on seurustelukumppanin kontrollointia, häirintää, vainoa ja väärinkäyttöä teknologian ja sosiaalisen median avulla. Erityisesti esimerkiksi Snapchat, WhatsApp sekä TikTok ovat alustoja, joiden kautta väkivalta voi tapahtua ja ilmetä.

Digitaalinen väkivalta voi olla esimerkiksi:

- kumppanin puhelimen käytön vaihtamista
- yksityisten tietojen ja esim. viestien tarkkailua
- loukkaavaa tai uhkaavaa viestittelyä
- yhteyden ottamista vasten toisen tahtoa
- huhujen tai yksityisen tiedon leviättämistä toisesta
- salakuuntelua ja -katselua
- kumppanin sijainnin seuraamista
- painostamista seksuaalisiin tekoihin
- intiimikuvien lähettämistä toiselle tai toisesta ilman suostumusta
- sosiaalisten suhteiden rajoittamista

Digitaalista väkivaltaa katsotaan helposti läpi sormien, vaikka se on väkivallaltaan täysin rinnastettavissa muihin väkivallan muotoihin. Kenelläkään ei ole oikeutta lukea sinun viestejäsi tai tutkia puhelintasi ilman lupaasi. On väärin seurata kumppanin sijaintia ilman toisen lupaa. Kenelläkään ei ole oikeutta lähettää sinulle alastonkuvia tai muuta arkaluontoista materiaalia, jos et ole siihen itse antanut suostumustasi.

12

13

VÄKIVALTA TILASTOISSA

Nuorten välinen seurusteluväkivalta on kansainvälisesti katsottuna suuri ongelma, eikä Suomi ole tässä poikkeus.

Q Kuinka yleistä seurusteluväkivaltaa on? X

Tyttöistä **51 %** ja pojista **43 %** ilmoitti joutuneensa jonkun seurusteluväkivallan muodon uhriksi. Lisäksi **50 %** tytöistä ja **35 %** pojista kertoi syylittyneensä johonkin seurusteluväkivallan muotoon. (Wolfe ja Temple 2018)

Q Kokeeko kukaan henkistä väkivaltaa? X

Kyselyyn mukaan peruskoulun 9. luokalla opiskelevista vastaajista **38 %**, lukiossa opiskelevista **45 %** sekä ammattioppilaitoksessa opiskelevista vastaajista **44 %** kertoi kokeneensa seurustelusuhteensa aikana henkistä väkivaltaa. (Isotalo 2025)

Q Onko fyysinen väkivalta yleistä? X

Yli **16 %** 15-18 -vuotiaista nuorista on kertonut kokeneensa fyysistä väkivaltaa seurustelusuhteessa. (Isotalo 2025)

Q Eskelekö väkivalta alitajua? X

Vuonna 2018 poliisin tietoon tulleista raiskauksista tekiäistä **27 %** ja uhreista **35 %** oli 15-20-vuotiaita. Rikosuhritutkimusten mukaan kaikista ikäryhmistä 15-24-vuotiaisiin kohdattu eniten seksuaaliväkivaltaa ja tutkimusten mukaan seksuaaliväkivalta on yleisintä seurustelukumppaneiden välillä. (Isotalo 2022)

14

Q Onko seksuaalinen häirintä yleistä? X

Tutkimuksensa seksuaalista häirintää puhelimessa tai netissä oli edellisen vuoden aikana kokenut **8. ja 9. luokan oppilaita 17 %**, lukioikäisiä **16 %** ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista **14 %**. (Kivonen 2019)

Q Voiko kumppani tehdä seksuaaliväkivaltaa? X

Tutkimuksen aikana seurustelusuhteessa olloista vastaajista jopa **25 %** kertoi kokeneensa ainakin kerran jotain seksuaaliväkivallan muodoista kumppaninsa taholta. (Isotalo 2025)

Q Kuinka yleistä on digitaalinen väkivalta? X

Kyselyyn vastanneista nuorista kumppanin tekemää digitaalista väkivaltaa on kohdannut tytöistä **54 %** sekä pojista **45 %**. (Isotalo 2025)

Tilastot puhuvat karua totuutta siitä, miten aivan liian moni nuori joutuu kokemaan seurusteluväkivaltaa.

15

"Hän uhkailla, että jos jätän hänet, hän tappaa itsensä."

Kuinka väkivalta vaikuttaa

"Hän eristi minut läheisistäni. Oli vain hän, eikä minun tunteilleni tai tarpeilleni ollut mitään tilaa."

16

VÄKIVALLAN VAIKUTUKSET

Väkivalta on aina väkivallan uhrille traumaattinen kokemus ja jokainen reagoi väkivaltaiseen tilanteeseen yksilöllisesti. Traumaattisesta tilanteesta seuraavat reaktiot ovat normaaleja tilanteeseen, joka ei ole missään nimessä normaali.

Fyysisestä väkivallasta voi seurata kipua, mustelmia, hiusten lähtöä, palovammoja, haavoja, murtumia ja muita uhria vahingoittavia seurauksia. Lisäksi pelko mahdollisesta väkivallasta voi aiheuttaa jo itsessään monia fyysisiä seurauksia. Vaikka väkivalta ei olisi ollut fyysistä, on keholle tyypillistä reagoida väkivaltaan ruumiillisesti. Väkivaltakokemukset ovat rinnastettavissa pitkäkestoisen stressin aiheuttamien oireiden kaltaisiin vaivoihin. Tällaisia ovat esimerkiksi erilaiset säröt, vatsavaivat, ruoansulatushäiriöt, puutuminen, sydämen tykytykset ja huimaus.

Väkivallan aiheuttamat vaikutukset kannattaa aina ottaa tosissaan ja reagoida niihin kertomalla kokemuksista jollekin turvalliselle ja luotettavalle aikuiselle <3

16

"Hän syytti minua omista mielenterveyden haasteistaan ja vaati minua hoittamaan häntä."

Väkivallan tunnistaminen

"Ulkonäköni kommentoitiin loukkaavasti ja minua syyllistettiin kaikesta."

18

TIETO AUTTAA TUNNISTAMAAN VÄKIVALTAA

Ehkäiset tällä hetkellä seurusteluväkivaltaa, kun luet tätä opasta. Tietouden lisäämisellä sekä omien oikeuksien tunnistamisen harjoittelulla voimme tunnistaa seurusteluväkivallan merkit ja hyvissä ajoin. Tieto ei tee kuitenkaan meistä täysin suojattuja, vaan väkivalta voi tiedosta huolimatta koskettaa meistä ketä vain.

On tärkeää, että harjoittelemme toiset huomioivaa toimintaa niin ihmissuhteissa yleisesti, kuin myös seurustelusuhteissakin. Turvallisessa ja toista kunnioittavassa seurustelusuhteessa voit pitää huolen vain siitä, että toimit itse oikein. Sen jälkeen toisen toiminta on hänen omalla vastuullaan. Häpeä väkivallasta kuuluu vain väkivallan tekijälle. Tärkeintä on, että jos tunnistat seurustelusuhteessasi väkivaltaa, kerrot siitä jollekin luotettavalle ystävälle tai aikuiselle. Puhuminen on tärkeä askel kohti väkivallatonta elämää.

Jokaisella on oikeus määrätellä, haluaako olla tai jatkaa seurustelusuhteessa. Suhteeseen ei koskaan tarvitse jäädä miellyttäkseen toista. Väkivallan ei tulisi ikinä kuulua seurustelusuhteeseen. Sinulla on oikeus päättää siitä, kenen kanssa tai millaisessa seurustelusuhteessa haluat olla. Joskus suhteesta lähteminen voi vaatia läheisten tukea, mutta ansaitset vain parasta <3

"Väkivaltakokemuksista on vaikeaa puhua lähipiirissäni."

Väkivallasta on tärkeää puhua

"Sinä riität sellaisena kuin olet! Ansaitset parasta ja riität omana itsenäsi."

20

USKALLA PUHUA

Seurusteluväkivallan kokemusten myöntäminen edes itselle ei useinkaan ole helppoa. Olisi helpompaa vain ajatella, ettei mitään oikeasti tapahtunutkaan tai ettei tapahtunut nyt niin kovin vakavaa ollut.

Jos väkivaltaa on vaikea myöntää itselle, ei siitä kertominen suhteen ulkopuolisellekaan ole varmasti helppoa. Väkivaltaa saattaa haluta salailta ja peitellä tai väkivallan tekijää puolustella. Seurustelusuhteeseen voi itsessään olla ihana ja toinen voi olla itselle tosi rakas, mutta vaikka suhteessa olisi paljon hyvää, ei väkivaltaisia tekoja voi paikata suhteen muilla hyvillä puolilla. Väkivalta ei kuitenkaan aina näy ulospäin, joten väkivaltaisen kierteen katkaisemiseksi ulkopuoliselle kertominen on äärimmäisen tärkeää.

Aikuiselle voi puhua myös anonymisti ja tällaisista puhelin- sekä chat -palveluista kerromme seuraavilla sivuilla. Tärkeintä on, että kerrot jollekin, edes nimettömästi. Tätä kautta voit saada apua ja tukea tilanteeseesi.

"Vasta lähdettyäni väkivaltaisesta suhteesta ymmärsin, miten rankkoja ne vuodet oikeasti oli."

Täältä saat apua väkivaltaan

"Onneksi uskalsin kertoa väkivallasta. Sain tukea ja neuvoja, jotka auttoivat. En olisi selvinnyt yksin."

22

AUTTAVAT TAHOT:

Tampereen Tyttöjen Talo

- 12-29 -vuotiaille
- Yhteydenotto:
 - puh. 050 566 8424, 046 9200 474 ja 050 465 0882
- Tarjoaa myös seksuaaliväkivaltatyöntekijän tukea
 - 050 489 8544 / Seksuaaliväkivaltatyöntekijä

Naistenlinja

- Maksutonta tukea ja neuvontaa väkivaltaa tai sen uhkaa kokeineille tytöille ja naisille
- Puhelinpäivystys
 - puh. 0800 02400 (ma-pe klo 16.20)
- Myös chat -päivystys ja vertaistukiryhmiä

Nollalinja

- Autetaan naisiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyvissä asioissa
- Maksuton 24h auttavpuheliin
 - puh. 080 005 005
- Myös chat -palvelu arkipäivisin

Maria Akatemia

- Valtakunnallinen
- Tarjoaa tukea naisille, jotka ovat käyttäneet tai pelkäävät käyttävänsä väkivaltaa
- Puhelinpäivystys
 - www.mariaakatemia.fi
- Myös chat -päivystys

23

Kriisikeskus Monika

- Tarjoaa kriisiapua, psykososiaalista tukea ja neuvontaa sekä oalueluohjausta
- Edistää Suomeen muualta muuttaneiden naisten tasa-arvoista asemaa ja ennaltaehkäistä väkivaltaa
- Maksuton auttavpuhelin
 - puh. 0800 05058
- Myös chat -päivystys monin eri kielin

Rikosuhripäivystys RIKU

- Valtakunnallinen uhrien tukipalvelu kaikille rikoksen uhreille
- Maksuton puhelinpäivystys
 - puh. 116 006
- Myös chat -päivystys, jossa voi asioida nimettömästi

MIELI ry:n kriisipuhelin

- Valtakunnallinen tukipuhelin, jossa voit keskustella nimettömästi mieltä painavasta asiasta
- Puhelinpäivystys 24h
 - puh. 09 2525 0111

24

LÄHTEET

Aaltonen, J. 2012. Turvataitoja nuorille. Opas sukupuolisen häirinnän ja seksuaalisen väkivallan ehkäisyyn. Tampere: Tampereen Yliopistopainos Oy. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90817/Opas_21%20_verkko.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Ensi- ja Turvakotien liitto. 2019. Seurustelun ei kuulu satuttaa! Suomalaisen nuorten kokemuksia seurusteluväkivallasta. https://issuu.com/ensijaturvakotienliitto/docs/seurusteluvv_2019_verkkajulkaisu_final

Ensi- ja turvakotien liitto. 2017. Tunista väkivalta. <https://ensijaturvakotienliitto.fi/seurusteluvakivalta-jaa-helposti-piiloon/>

Isotalo A. 2023. Väkivalta nuorten seurustelusuhteissa. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/149699/978-952-05-2936-5.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Karjalainen, Riina 2023. Teoksessa Vaitonaiset. Kirja suomalaisesta lähisuhteistä väkivallasta (toim. Nurmo, Saara). Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Kovanen, T. 2019. Seurustelun ei kuulu satuttaa! Suomalaisen nuorten kokemuksia seurusteluväkivallasta. Ensi- ja turvakotienliitto ry. https://issuu.com/ensijaturvakotienliitto/docs/seurusteluvv_2019_verkkajulkaisu_final.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. 2024. Seurustelu. <https://www.nuortennetti.fi/ihmissuhteet/seurustelu/>

Mielenterveystalo.fi. Mista mustasukkaisuus johtuu? <https://www.mielenterveystalo.fi/ti/omahoito/mustasukkaisuuden-omahoito-ohjelma/mista-mustasukkaisuus-johtuu>

Naistenlinja. n.d. tietoa väkivallasta. <https://naistenlinja.fi/>

Rikosuhripäivystys. 2019. Digitaalinen väkivalta ja vaino. <https://www.riku.fi/enlaisia-rikkosia/digitaalinen-vakivalta-ja-vaino/>

Setlementti Tampere. Tampereen Tyttöjen Talo. Verkkosivu. <https://www.tyttö.fi/>

25